

FENT CARRERANY

MARIA DE LA SALUT

Número 189

Any XV I

MAIG, 2002

FEIM
CARRERANY:
SA COSTERA,
AMB TOT EL
SEU ESPLEN-
DOR, EL
PASSAT DIA
21 D'ABRIL

ESCOLES
VIATGERES:
DEL 9 AL 15
D'ABRIL, 15
ALUMNES DE
L'ESCOLA DE
MARIA
VISITAREN
ALMERIA I
GRANADA, A
LA IMATGE, A
«MOJÁCAR»

Sumari

Editorial i sumari	2
Feim Carrerany: Tuent, Sa Costera i Bàltx	3
Quatre mots d'una decisió meditada	3
Manifest: Sí a l'Ecotaxa	4
La població i l'economia a Maria entre 1800 i 1900 (S. XIX)	6
A la deriva amb menys tres	9
Agraïment	9
Sa Xerradeta a Ses Tarragones amb...	
En Guillem Mayol, viverista	8
I segueix la primavera	12
La terra i els seus fruits: Anys d'albons, anys de cavallons	13
Bullit de Notícies	14
Demografia. Telèfons d'interès	16
El temps	17
Fotos antigues: Taller de Selleters	17
Escoles Viatgeres: Almeria i Granada	18
La baldufa	20
Recordant el meu amic Antoni Negre	22
Sopar del PSM	22
De Viatge amb Viatges Martel	23
Benzina i Xenofòbia	24
Pràxedes, voluntària amb estisores	25
Escacs, campionat per equips	26
Els alevins també acaben la lliga	26
Começa el Pla de Mallorca de Ciclisme	27
Divendres Sant	27
Excursió al Barranc de Biniaraix	28

FOTOGRAFIES:

Magí Ferriol, Josep Ferriol, Miquel Morey,
Gaspar Mas, Revista Creu Roja, Guia de
Maria de la Salut.

Amb el suport de

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General de Política Lingüística

EDITORIAL

Dos terços de la superfície del nostre planeta està coberta d'aigua. Aquesta abundància pareix que no ens hauria de preocupar. Però no és així; fins i tot s'ha arribat a dir que la III Guerra Mundial seria una guerra per la possessió de l'aigua. Pel que sembla les guerres encara es fan per altres motius: possessió del territori, ideologies, religions.

Però l'aigua, a la natura, fa el seu camí. Es turnen períodes de pluja amb períodes de sequera. L'home, amb els seus projectes, intenta pal·liar els períodes de manca d'aigua i amb altres projectes provoca més necessitat d'aigua (augment de població, plans de reguiu, trasvassaments).

Aquest mes hem anat a Sa Costera d'Excursió, una font amb un cabal extraordinari que vessa al mar. Possiblement sigui la darrera vegada que la vegem així. El projecte de canalitzar-la primer fins a Sóller i després fins a Palma està a punt de fer-se realitat.

I a Maria? Com el vivim el problema de l'aigua a Maria? Doncs al nostre poble, com per tot. Hi ha projectes, nous pous, canalitzacions, compra d'aigua a particulars, aigües polititzades,... Això fa que no tenguem seguretat de tenir aigua demà mateix. Però, és ver que els corrents d'aigua són públics? La sensació que tenim és que sempre hem d'estar agraint a qualcú que poguem utilitzar i gaudir de la nostra aigua.

HAN PARTICIPAT EN AQUEST NÚMERO:

EQUIP DE REDACCIÓ:

Magí Ferriol Bauzá
Joan Gelabert Mas
Joan Gual Bergas
Miquel Morey Mas
Onofre Sureda Ribas

Bartomeu Pastor Sureda, Antoni Fiol Morey, Alumnes de 5è i 6è del CP
Antoni Monjo, Bàrbara Moyà Sureda, Miquel Rosselló i Quetglas, Lluç
Matas, Antoni Vicenç i Batle, Gaspar Mas Mas i Josep Ferriol Torelló.

EDITA: Associació Cultural FENT CARRERANY
Sant Miquel, 11 07519- Maria de la Salut

IMPRIMEIX: Gràfiques SIBA
Santa Margalida

correu electrònic:
fentcarrerany@premsaforana.com

La redacció de Fent Carrerany
no es fa responsable de les
opinions dels qui hi escriuen

Nº DEPÓSIT LEGAL: PM-457/1986

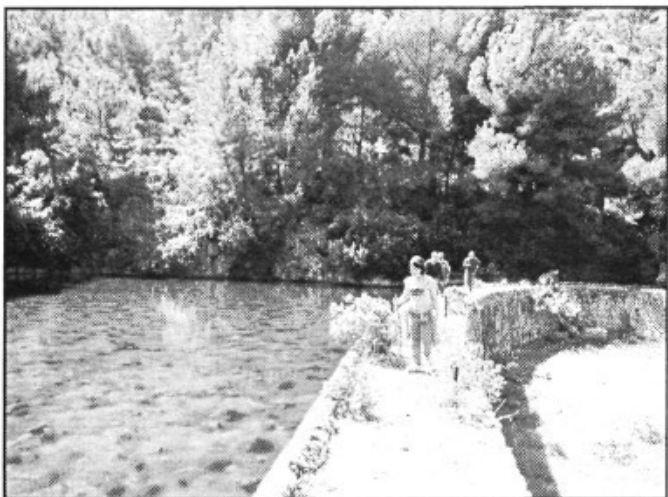
FEIM CARRERANY: TUENT, SA COSTERA I BÀLITX

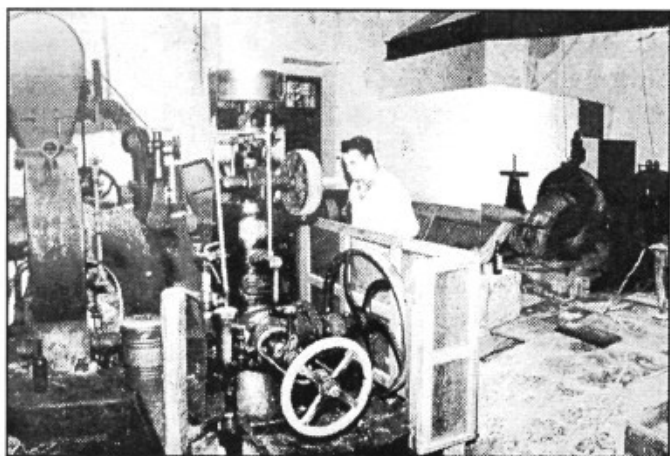
L'autocar ens deixà a Cala Tuent (a la imatge), i d'allà cap a la Font de Sa Costera.

En Toni ens mostra, als fons, les cases de la possessió de Sa Costera. La Font encara no és divisa.

De la font l'aigua anava a aquests safareigs, d'on era conduïda a la fàbrica de corrent elèctrica.

A la central hi trobarem aquesta fotografia antiga de quan estava en funcionament.

Després de dinar a Bàlitz de Baix ens fèrem aquesta foto al costat de les cases, abans de tornar partir cap al Mirador de Ses Barques, on l'autocar ens recollí.

QUATRE MOTS D'UNA DECISIÓ MEDITADA

Diuen que és de bona educació acomiadar-se, quan se'n van d'un lloc, per això mateix, crec oportú i necessari donar una petita explicació a la meua fuita com a president. No va ser una marxa irresponsable, un caprici meu, ni res de tot això, va ser una decisió que vaig prendre després de mesos de pensar-hi cada dia. I podeu creure que no fou fàcil la decisió.

Des del meu punt de vista és molt bo i necessari que hi hagi canvis per poder donar un nou impuls, noves idees, nous projectes, etc. a les iniciatives ja existents i a les noves que segur que sortiran. D'aquí la meua decisió de deixar la presidència.

Vull aprofitar per donar les gràcies a tota la gent que d'una manera o altra ha col·laborat amb Fent Carrerany al llarg d'aquesta anys i ja ho sabeu, seguiré fent feina per aquesta casa, però des d'un altre cantó.

Miquel Morey i Mas

Aquest és el manifest que la Plataforma en Defensa de l'Ecotaxa (que sorgí a Maria per plantejar una acció unitària, al marge del protagonisme dels diferents convocants i que a l'hora de la veritat, un partit dels convocants plantejà com una cosa pròpia, partidista i clarament manipuladora) havia consensuat per ser llegit el passat diumenge dia 21 d'abril a la Plaça de Maria.

Nosaltres, que com a associació sempre hem defensat una Mallorca culturalment més nostra, socialment més justa i ecològicament més equilibrada, no podem quedar al marge d'una reivindicació que consideram justa en els termes en què se planteja, encara que puguem discrepar d'algunes coses com la forma de ser recaptada i la seva finalitat, que creiem que hauria de cobrir alguns aspectes de l'ecologia cultural i lingüística, tan malmesa com la paisagística i que no sembla tenir-se en compte.

Manifest: Sí a l'Ecotaxa

Nosaltres, joves i al·lotes de Maria, que el dia de demà serem els destinataris de les accions que avui duem a terme els nostres dirigents polítics, també volem deixar ben present la nostra opinió en relació a l'Ecotaxa.

Sabem, perquè és evident, i perquè així ens ho han contat els nostres pares i padrins, que la nostra terra ha experimentat un creixement espectacular aquestes darreres dècades. Sabem que hem passat de ser unes illes amb una població que n'havia de sortir a fora per guanyar-se la vida, a ser terra d'acollida per milers i milers de persones que ara vénen a viure-hi i a fer-s'hi el seu futur.

I sabem que, en bona part, això ha estat possible gràcies a la força econòmica que la indústria turística ha generat. Però també sabem que tot creixement sense control —i això és el que ha passat fins ara— genera uns problemes que amenacen d'engolir els guanys aconseguits. I això és el que estam experimentant a hores d'ara. I això és el que cal controlar. No es pot créixer eternament. Perquè aquest mateix creixement es menja els elements que donen sentit a l'existència mateixa del turisme: el sol, el paisatge, la tranquil·litat, el nivell de vida, etc.

No ens podem enganar. No volem que ens enganin. El turisme genera beneficis però també genera tota una problemàtica que cal tenir ben present i que convé fer públic i actuar en conseqüència. No es pot créixer sempre.

1. No es pot créixer cada any en nombre de turistes que ens visiten. L'any 2000 varen ser gairebé onze milions els turistes que feren estada a les illes. Fins on podem arribar? Quinze? vint milions? Sabíeu que les principals queixes d'aquests mateixos turistes és la massificació. Diuen que hi ha massa gent, massa cotxes, massa renou. No estam matant la gallina dels ous d'or? Què farem quan destins com la Costa Adriàtica, Grècia, Turquia, el Nord d'Àfrica, que tenen el mateix que nosaltres, sol, paisatge, bon temps, però sense tanta massificació, s'estabilitzin? Qui voldrà venir a unes illes plenes de ciment, degradades i que no han sabut preservar allò que les feia atractives als ulls de tants de milions de visitants?

2. No es pot créixer indiscriminadament en places hoteleres en la mesura que implica augment de servei, per

tant de població que es dediqui a treballar en aquest sector, abandonant-ne d'altres, com l'agricultura per exemple, amb tot el que això implica. Un país, una terra que oblida els seus pagesos, que són alhora els veritables conservadors de l'equilibri del paisatge, és una terra que perd un dels seus fonaments bàsics.

3. No es pot créixer com ha passat aquests darrers en població forana que aprofita la bonança econòmica i l'oferta laboral per instal·lar-se entre nosaltres, al ritme en què s'ha fet (més de cent mil persones aquests darrers deu anys), sense alterar molts situacions d'una fragilitat extrema (llengua, recursos energètics, paisatge, etc.) i sense tenir els recursos necessaris per fer-hi front.

4. No es pot seguir construint al ritme en què s'ha anat fent. L'augment de població genera la necessitat de construir més vivendes per donar aixopluc a aquests nous ciutadans. La demanda desmesurada encareix automàticament el preu i a la llarga el gran perjudicat és la mateixa població autòctona que veu com a l'hora de comprar-se una casa el preu que ha de pagar s'ha disparat de forma alarmant.

5. No es pot créixer amb la demanda d'energia que hem experimentat aquesta darrera dècada (més d'un quaranta per cent més de consum elèctric) que ens fa encara més dependent de l'exterior i més vulnerables.

6. No podem seguir consumint béns naturals tan escassos com els que tenim: aigua, territori, al mateix ritme; ni produir la quantitat de residus domèstics que ara estam generant, el doble de la mitjana estatal.

Podríem anar dient moltes coses que desgraciadament no tenen gaire ressò i que n'hi ha que se'n cuiden bé d'amagar. Sabíeu que amb l'escassa dotació pressupostària que tenim a Sanitat també hem de donar atenció als turistes que ens visiten? sabeu que aquesta atenció, anualment, suposa una mitjana de 50 euros (8319 pessetes) que han de sortir de les nostres butxaques? sabeu la gran quantitat de residus que el seu pas per les nostres illes generen? i la saturació de les carreteres a l'estiu? i... No tot són avantatges, no tot són guanys. Tota massificació proporciona problemes, i aquests problemes, qualsevol

organisme de govern democràtic té l'obligació de tenir-los presents i de posar-hi remei. I això és el que es vol fer amb l'Ecotaxa, un impost que recordem-ho també, no és un invent nostre, ni de molt. Sabíeu que els nostres mateixos hotelers que tant es queixen d'aquest impost, el paguen sense cap problema a altres països americans on també tenen hotels. Per què aquesta diferència d'actitud? Aquest impost —un euro per persona i dia, no ho oblidem— ha de tenir una destinació finalista que ha de revertir en diversos camps:

1. En el món turístic mateix. Per plantejar un nou tipus de turisme, de més qualitat, no tan massificat, més esponjat al llarg de l'any, es necessita refer bona part del litoral que el mateix sector hotelier ha fet malbé en moments on no hi havia cap classe de control. Aquest nou turisme ha de ser respectuós amb el medi ambient, la naturalesa, el patrimoni i la nostra cultura. Per tant s'ha de crear un nou paisatge turístic, amb accions concretes com: eliminar el trànsit a la primera línia de platja, reutilització d'aigües depurades, crear zones verdes, enderrocar edificis obsolets o fora d'ordenació, etc.
2. Recuperant recursos i espais naturals i rurals. Conservació i creació de nous espais naturals d'interès ecològic i paisagístic; recuperar camins per practicar el senderisme i l'excursionisme; restauració del patrimoni natural; manteniment i suport a les activitats agràries tradicionals i a les artesanies locals.
3. Revaloritzar els elements patrimonials de rellevància social, cultural i turística, com la rehabilitació de monuments o fer equipaments culturals.

4. Creant un fons de compensació per a aquelles zones que havien quedat al marge del món turístic, com és per exemple el nostre Pla de Mallorca, i que necessiten d'una inversió ràpida i urgent en infraestructures bàsiques: carreteres, vivendes, espais d'oci, rehabilitació, etc.

5. Donant un fort impuls a la nostra llengua i cultura, els principals afectats per l'arribada massiva de gent forana que fa de frontera, de vegades impenetrable, a la seva normalització. S'hi han de destinar recursos si no volem convertir la nostra llengua i cultura en un fòssil sense possibilitat de sobreviure en aquest nou segle XXI.

Per tot això es fan necessaris recursos. I aquests recursos que aquí es generen, no queden precisament aquí. La nostra balança fiscal amb l'estat és clarament deficitària. Se'n van més doblers que no n'entren. I davant d'això l'ecotaxa es presenta com una alternativa, parcial, però necessària per pal·liar aquest dèficit.

S'han d'establir uns criteris clars per a la seva aplicació, però no ho podem ajornar més. Aquesta és una responsabilitat de tothom, nostra i dels nostres governants. Sí, a una ecotaxa solidària; sí, a una ecotaxa reparadora dels danys soferts; sí, a una ecotaxa justa i equilibrada; sí, a una ecotaxa valenta que posi fre a actuacions desmesurades que ja no han de tenir lloc a les nostres illes, sí, a una ecotaxa que potenciï aspectes de la nostra cultura, per fer un turisme més culte i no tan depredador del territori.

Per tot això deim ben alt i clar.

Sí, a l'ecotaxa.

Maria, 21 d'abril de 2002

El divendres, al local de la Tercera Edat, hi tingué lloc una taula rodona, moderada per Damià Quetglas. Hi intervingueren Onofre Rullan, representant de la Conselleria (la consellera tingué altres feines) i Miquel Àngel March, del Gob.

LA POBLACIÓ I L'ECONOMIA A MARIA ENTRE 1800 I 1900 (S. XIX).

Bartomeu Pastor Sureda

I. Introducció.

L'origen de la població al nostre terme cal cercar-lo alguns mil·lennis abans de la nostra era, amb la població **talaiòtica**. Testimonis de pobladors de l'època talaiòtica els trobam espargits per tot el terme municipal actual: es Gassons, es Velar, sa Pleta des Pujolet, ses Tarragones, les estructures navetiformes a ses Rotes Noves de Montblanc... Comptabilitzar el nombre de pobladors d'aquella època es difícil. Posteriorment, amb el domini romà i musulmà, aquestes construccions van ser reutilitzades. Restes de ceràmica romana i musulmana visible a les esmentades construccions ens ho testimonien. Aquesta població dispersa en poblats, viles, alqueries i rafals es dedicava al conreu dels cereals, vinya, olivera, així com a la ramaderia. Els torrents de sa Síquia Reial i es Rafal alimentaven d'aigua a la població. A més, terrenys com el **Pla de Deulosal** i es **Pla des Rafal** eren terres de prat i aiguamolls amb aprofitaments pel bestiar i estris (bova, per fer cordes, entre d'altres).

Molí d'en Blai, al carrer Major

Les primeres dades de població referides al terme són del segle XV. Devia tractar-se d'una població disseminada en les alqueries i rafals, així com d'algunes construccions concentrades dins de la **cavalleria de Maria**, a partir dels establits de **son Puig**. Al segle XV ja hi ha

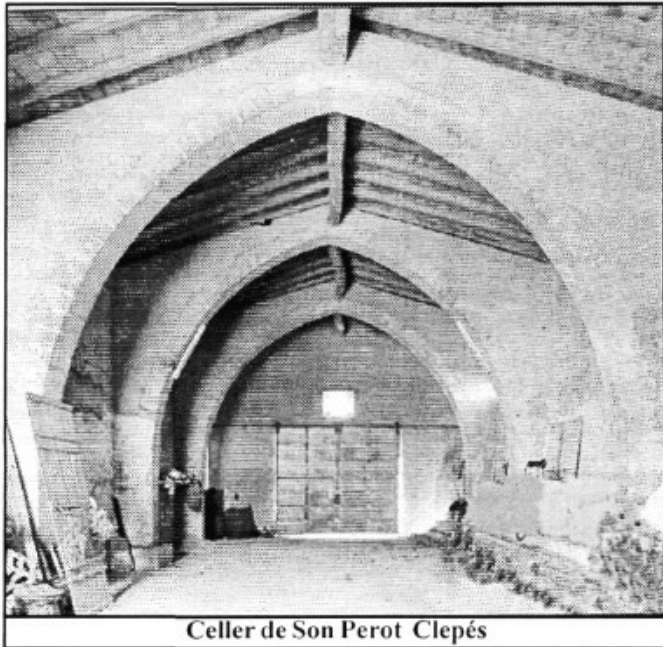
documentació d'un **pou comú** que subministrava d'aigua a la població, podria tractar-se ben segur d'un pou d'època musulmana. Amb aquesta població, basada en l'explotació agrícola, hi convivia alguns esclaus. Ja al segle XVI l'existència d'un nombre de 26 cases dins son Puig, concretament dins **es Figueral** (actualment Plaça de Dalt), anaren consolidant el nucli urbà, sota domini de la cavalleria de Maria. La població del segle XV seria aproximadament de 100 persones, xifra que s'incrementaria fins a 150 a la centúria següent.

El nucli primitiu de cases (S. XV) restaria entre son Roig i l'Església. Un conjunt aproximat d'entre 10 i 20 construccions que ocuparien l'actual **Plaça de Dalt**. Les reformes del segle XIX i XX modificaren l'estructura actual de la plaça. La construcció de la primera capella és del segle XVI. Tot aquest conjunt rebia el nom de **son Puig**. Dins les pertinences de **son Puig**, entre son Roig i Roqueta, sorgirà el primer nucli de població. Els sementers de **sa Grava**, **es Figueral**, **son Negre**, **son Estelat**, **sa Pineda**, **ses Cases Noves...** formaven d'aquesta petita possessió. Es tracta de l'origen urbà del poble. Al segle XVI, des de l'actual Església, sorgiren tres eixos, actualment modificats, que permetrien el creixement així com cobrir les necessitats de demanda de cases: camí de Roqueta amb cases aïllades als voltants de **son Negre** i **son Estelat**. El traçat de l'actual carrer Major és posterior. El segon eix era el del **carrer del Pou** que comunicava amb el carrer de **ses Corbades**, ja dins la possessió des Pujolet. Ja al segle XVII, i davant la necessitat d'habitatges naixerà dins de les **Rotes Comunes o de la Mare de Déu**, el carrer de s'Arraval. L'any 1693 tenim constància de 92 cases agrupades. Al segle XVIII el fort increment de població i la pressió demogràfica convertiran en urbà sa **Quintana** o ses **Quintanes**, propietat del comte de Formiguera.

Entre els segles XVIII i XX la parcel·lació de propietats com **son Negre**, **son Estelat**, **sa Pineda** i **ses cases Noves...** consolidaran l'actual carrer Major. El carrer de S'Arraval quedarà guarnit al segle XIX, si bé aïllat del nucli de l'Església. Posteriorment, el creixement de s'Arraval envers **es Pujolet** el comunicarà, ja al segle XIX amb **ses Corbades** i l'Església. També dins del segle XIX i afegit a ses Corbades naixerà **es Boscarró**, fruit de la fragmentació de les propietats de **son Femenia** i **son Monjo**. Els topònims Boscarró i Bosquet provenen del gran alzinar que ocupaven aquestes terres de la família Femenia.

Amb tota aquesta disponibilitat urbana el creixement de la població es farà ben palès al llarg del segle XIX.

Celler de Son Perot Clepés

2. Evolució de la població al segle XIX.

Any	Total Població	1860.....	1259
1825.....	1137	1877.....	1625
1838.....	1030	1887.....	1878
1845.....	1091	1897.....	1897
1857.....	1249	1900.....	1966

El creixement demogràfic a partir de 1850 obeeix a un doble fet: la formació de municipi independent a partir de 1836 i l'accés a la propietat d'un nombre important de jornalers.

Les parcel·lacions entre 1843 i 1863, amb un total de 447 hectàrees de les possessions de Deulosal, es Pujolet, es Rafal Roig, es Reboster i es Pujol, totes del comte de Formiguera, permetran l'accés a la propietat de 370 persones.

A partir de 1880 esdevé la segona gran tongada d'establiments. Es tracta de 462 hectàrees de la família Villalonga, hereua dels Font de Roqueta i Desbrull. En concret es tractava dels establiments de son Fogueró, sa Font de na Pastora, son Niell, Rafal Nou, sa Torreta i Roqueta, que es convertiren en 349 propietats.

El conreu de la vinya es va estendre ràpidament per aquestes propietats. De 71 hectàrees l'any 1860, el municipi aconseguirà arribar a les 247 hectàrees l'any 1887, el sostre màxim. Els cellers de son Perot, sa Torreta, son Niell, Roqueta, son Roig... convertien la verema en vi, que posteriorment sortia cap als mercats de l'Illa i estranger.

A la segona meitat del segle XIX es consolidaren al nostre municipi un conjunt de propietaris, antics arrendataris i

amos de possessions, entre els quals cal destacar: els Monjo, March de Sta. Margalida, Jordà (eclesiàstics), Nadal (amos de possessió de Montblanc), Pastor "Cotós" (amos de possessió de son Roig, es Pujol, son Ciurana...), Carbonell "Neptos", Perelló (emparentats amb els Nadal), Gual (emigrants a Sudamèrica)... Molts d'ells amb activitats com metge, capellà, secretari, mercader... es convertiren en establidors de les terres de senyors vinguts a menys. Alguns també coneixien l'ofici de canejador.

Segons el padró municipal de l'any 1838 el casc urbà comptava amb 240 cases i 10 disseminades. La població concentrada era de 932 persones i 98 al camp el que donava un total de 1030 habitants.

Moviment natural de la població s. XIX.

Major nombre de naixements	Any 1881	84 naixements
Major nombre de defuncions	Any 1888	67 defuncions
Major mortalitat infantil	Any 1888	45 albat
Menor nombre de naixements	Any 1851	21 naixements
Menor nombre de defuncions	Any 1824	10 defuncions
Menor mortalitat infantil	Any 1824	1 albat
Major nombre de matrimonis	Any 1899	23 matrimonis
Menor nombre de matrimonis	Any 1800	0 matrimonis

Font: Resum de les dades extretes per anys de l'**Arxiu Diocesà**.

A partir d'aquestes dades es pot elaborar el creixement vegetatiu, la taxa de natalitat, mortalitat, nupcialitat, mortalitat infantil... Les dades vénen agrupades per baptismes, defuncions (i albat, que són els infants morts abans de tenir ús de raó) i matrimonis.

Població dispersa l'any 1867

Cases	Habitants	Cases	Habitants
S'Hostalet	5	Rafal Roig	0
Son Xeremia	5	Son Oliver	4
Molí d'en Poll	3	Montblanc	7
Es Gassons	6	Ses Rotes (2 cases)	7
Son Perot	7	Son Puig (2 cases i molí)	8
Son Gil	3	Sa Grava	6
Sa Bisbal (3 cases)	8	Roqueta	7
Es Reboster	0	Son Fogueró	8
Es Pujol	0	Llampí	8
Sa Torreta	5	Rafal Nou	9
Es Pujolet (2 cases)	3	Sa Font	0
Deulosal (2 cases)	13	Son Niell	6

Segons aquesta estadística de l'any 1867 la població dispersa era molt important, amb un total de 129 persones. S'havia incrementat en 37 persones respecte a les estadístiques de l'any 1838.

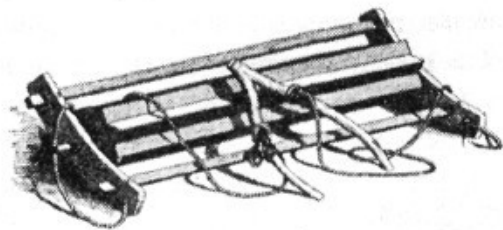
3. L'activitat econòmica.

L'estructura econòmica del municipi al segle XIX podríem dividir-la en grups:

- Activitat agrícola dependent.
- Activitat agrícola autònoma.
- Menestrals.
- Serveis.

Dins de l'activitat agrícola dependent s'han d'incloure els jornalers, missatges, pastors, porquers... Cobraven una saldada anual i estaven llogats a una possessió. Es tractava d'oficis que passaven de pares a fills.

L'activitat agrícola autònoma estava formada pels arrendataris (amos) de possessió, petits arrendataris i jornalers a temps parcial (temps de meses).

CARRETÓ

Arrendataris de possessió. Any 1842.

Arrendatari	Possessió	Capital Líquid
Isabel Alomar	Roqueta	600
Isabel Alomar	Son Fogueró	50
Gabriel Bergas	Son Niell	50
Miquel Mestre	Sa Torreta	60
Joan Mas	Son Perot	200
Joan Mas	Es Gassons	300
Gabriel Gual	Son Gil	300
Jaume Cladera	Es Reboster	100
Miquel Pastor	Es Pujol	200
Miquel Pastor	Son Roig	50
Antoni Ribes	Rafal Roig	350
Joan Nadal	Montblanc	900
Margalida Carbonell	Deulosal	500
Jeroni Malonda	Part Alqueria Blanca	500
Guillem Mascaró	Part Rafal	300
Sebastià Ordines	Part son Toell	200
Joan Mascaró	Hort son Perot	130
Margalida Estelrich	Vinya del Comte	100
Josep Vanrell	Hort d'en Marçal	70

Petits arrendataris. Any 1842.

Bernat Bergas –Blai-
Joan Bergas
Antoni Mas –Burbai menor-
Miquel Fiol –de sa Grava-
Antoni Roig.
Joan Tugores
Pere Joan Carbonell.

Distribució dels conreus. Any 1860.

Conreus	Superfície
Regadiu	3-37-00
Garrovers	2-84-00
Figueres	146-68-00
Oliveres	5-68-00
Vinya	70-68-00
Fruiters	7-46-00
Cereals	1747-55-00
Inculte	963-97-00
Total	2948-23-00

Al darrer terç del segle XIX s'iniciaren les primeres plantacions d'ametllers que ja no es deturarien fins els anys trenta del segle XX. L'ametller substituï la vinya, per una banda, i la garriga i pinar, per una altra.

La terra conreada representava el 67,30% i la inculta el 32,70%. Així i tot les garrigues i els pinars s'aprofitaven pel bestiar, llenya, carbó, rotes...

Una activitat relacionada amb l'agricultura era la de **mercader**. L'any 1842 hi havia al terme de Maria dos mercaders donats d'alta: Miquel Roig –des Pujol- i Joan Jordà.

Els **menestrals** estaven dividits l'any 1842 en:

- **Ferrers:** Guillem Mestre, Martí Mora i Llorenç Font "Llarg".
- **Fusters:** Sebastià Perelló, Francesc Mas, Pere Mas, Damià Ramis i Rafel Ramis.
- **Picapedrers:** Gabriel Font, Jaume Gelabert i Esteve Gelabert.

Resten dos oficis constatats sense registrar: el de teixidor i el de moliner. Hi ha alguns documents que indiquen l'existència de dos teixidors de lli i llana. Respecte als moliners, si tenim en compte que al llarg del segle XIX arribà a haver-hi sis molins fariners documentats: es Gassons, son Puig, d'En Blai, es Pujolet (can Gual), clot d'en Mallol (can Cotó) i Deulosal, l'ofici era important. A més a les possessions i a algunes cases hi ha constància

de molins de sang.

Dins del capítol industrial, a son Perot arribà a funcionar al segle XIX una tafona i a Roqueta i es Rafal Nou alambins. Es tractava d'una indústria domèstica i d'autoconsum.

Els cellers del segle XIX van tenir gran importància a les possessions de son Perot, Roqueta, es Rafal Nou, son Niell, sa Torreta, Deulosal, es Pujol... També n'hi havia alguns de petits dins el casc urbà: sa Quintana, ses Corbades, carrer des Pou, son Roig... Aquest darrer era una construcció del segle XVII, avui reconvertida en hotel.

Encara resten dins el terme molts de topònims com sa vinya, darrera sa vinya, sementer de sa vinya, sa vinyeta, ses vinyes..

Dins del sector serveis hi ha constància de **taverners** i **traguiners**. L'any 1842 estaven donats d'alta: Jaume Vanrell, Esteve Obrador i Miquel Bonnin.

També l'any 1842 es va subhastar el **correu** a Palma, que era de dos dies setmanals.

Aquest any (1842), era batlle Miquel Pastor i secretari Antoni Nadal que havia substituït a Joan Carreras.

A la deriva amb menys tres

Lluç MATAS

Pensar, creient sols en la impossibilitat, té com a resultat inequívoc la frustració reprimida, i a base de sentir-se constantment frustrat s'encomana el prototipus de negació autodestructiva que tant pot amb una teòrica voluntat ferma. Un aprèn a mirar i a fer-

se models als quals imita, però prest o d'hora s'adona que el roll no funciona i per això apaga la tele i sols va al cinema per a veure alguna pel·lícula bona com Una ment meravellosa. Un s'oblida i s'ha d'oblidar dels models, perquè un és una essència en la recerca del seu perquè. Voler moldejar-se singularment és saber-se en el joc de la vida viu i amb idees pròpies, i sense idees pròpies resta sols el pensar sempre amb la publicitat. L'home sense idees sent les veus de la publicitat dins el seu cap i somia que serà quelcom important. El que no sap però és que ho és important, ho és tant que vol creure que no ho és gens. Tot comença per creure que les coses del veïnat són millors que no pas les nostres, i, aleshores, des d'un inconformisme esquizofrènic, intentarem que les nostres siguin millors, però mai ho aconseguirem perquè l'autoestima nostre estarà, per culpa únicament nostra, constantment ferida. El joc que es juga és el de mai no basta: un es com la mar que per molt que tenguí sempre brama. Inconscientment un s'educa, si mira molt la tele i si té facilitat per a mitificar els altres, per a no tenir autoestima i per a ser tan crèdul que arriba a pecar d'innocent. I, una vegada aviciat, com canvia un de xip? Sols la voluntat i la consciència del que ha tornat podran

obrir-li el ulls per a veure un altre camí que dona més satisfaccions i que estira molt més a viure. Un es cansa molt més quan està avorrit que quan gaudeix dels seus propòsits i capacitats en els moments que, un rera l'altra, la vida li presenta, perquè el que més tem l'home és la soledat. A la soledat perquè l'home ha de ser solidari, tan solidari com quan tenia quatre anys. No ho és per l'ambició i perquè ha triat anar perdut, a la deriva, sumant sols la negació que és menys, molt menys que menys tres. Té tres i vol pensar que té menys tres. Ha tornat masoquista. N'ha après per no jugar a números, n'ha après perquè es pensa que no hi ha res més que menys tres. Simplement no veu la realitat, no te mirall objectiu, interpreta que vol guanyar però per dintre se sent perdor. I, perquè creu que té mala sort, la desitja a tots els altres. L'home del menys tres no vol aprendre, s'amaga, té por, i, per això, la cara que posa és la de fer-ne. És menys tres i torna lleig perquè es pensa que no pot tornar guapo. No hi pot tornar perquè el que ha cercat ho té: té sempre enveja, desitja mal a tothom i creu que els altres són els enemics a qui cal culpar-los dels seus propis fracassos. Així neix la superstició que és filla de la misèria, de la desgràcia, de la ignorància i de la negació de Déu, des de el voler la primàcia d'un imperi del mal que mai pot aconseguir res si va contra el del bé.

AGRAÏMENT

Volem donar les gràcies a tota la gent de Maria i d'altres pobles per les mostres de suport i recolzament, interessant-se per l'estat de la nostra filla Maribel, després de l'accident de circulació del passat diumenge dia 14 d'abril.

Gràcies a tots.

Els seus pares, Joan Font i Isabel Mestre

Sa Xerradeta a Ses Tarragones amb...

En Guillem Mayol, viverista

Feia temps que volíem fer una xerradeta amb en Guillem Mayol, per una qüestió ben senzilla, la seva activitat professional: és viverista. És dedica a la comercialització de plantes i arbres. Per això volíem parlar amb ell, l'únic viverista que hi ha a Maria, una professió fascinant, de la qual en Guillem n'està enamorat i s'emociona quan parla de la seva feina. És un goig trobar gent que del seu hobby en fan la seva feina.

-Quants d'anys tens Guillem?

Tenc 46 anys.

-Com s'anomena tècnicament la teva professió?

Viverista. Aquesta paraula inclou moltes activitats: comercialitzar planta, fer planta, comprar planta petita i fer-la tornar grossa, el que no inclou la professió de viverista és jardineria, fer i mantenir jardins.

-Quants d'anys fa que te dediques a la feina de viverista?

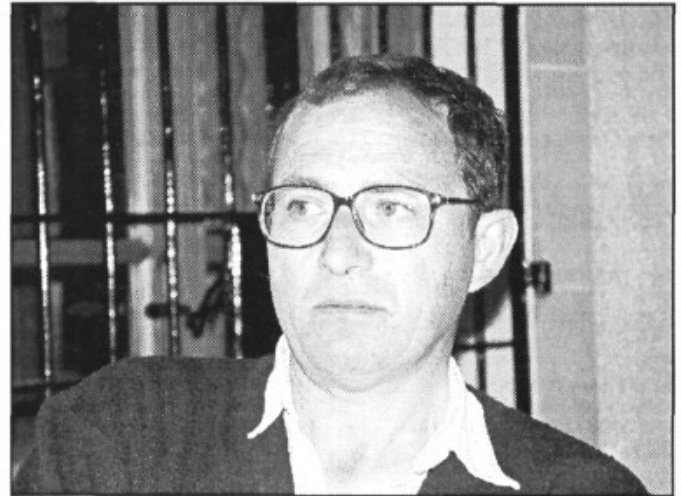
Deu fer uns 17 anys aproximadament.

-Fou la teva primera feina?

No, jo som mestre d'escola, però no exercisc. Vaig estudiar magisteri i vaig començar a exercir com a mestre, però per una sèrie de motius ho vaig deixar. Quan feia de mestre el meu hobby era produir planta, concretament a Inca. Vàrem començar a fer planter de garrovers, planters de tarongers agres i després els empeltàvem, això ho feia a les hores lliures. El meu horari era un poc especial, jo exercia de mestre al ministeri de l'interior, i la meva feina acabava a les 3 del migdia i els capvespres feia planters.

En Guillem ens mostra un planter de tarongers bords

El problema sorgí quan els planters varen créixer i els havia de donar alguna sortida. Vaig començar a comercialitzar a estones aquests planters i passat un temps vaig acabar la feina al Ministeri de l'Interior i vaig començar a vendre planta a gran escala i poc a poc fins ara.

-És a dir que del teu hobby n'has fet un mode de vida?

Sí, va prevaler tant sobre la meva professió acadèmica, que quan vaig acabar la feina al Ministeri de l'Interior vaig fer un pensament seriós i vaig decidir deixar l'ensenyament per a altres persones i dedicar-me al que realment m'agrada. Com que només tenim una vida, l'hem de disfrutar, i dedicam molt de temps a la feina i val més dedicar-ho a una cosa que ens agrada. Abans feia feina passant pena i ara faig feina disfrutant.

-Estàs content d'haver pres aquesta decisió ara que ja ha passat temps?

Sí, estic completament satisfet d'haver agafat aquest camí. És una feina sacrificada, una feina manual, però a mi me dona vida aquest tipus de vida a l'aire lliure.

-Actualment te dediques a produir i comprar plantes per tornar vendre?

Produesc poc i compr més. Per problemes comercials no podem produir i comercialitzar, no és pràctic. La prova d'això és que a gran escala hi ha productors i comercialitzadors, però estan separats.

-Com ho feis això de comprar?

La nostra feina va per temporades, comença pel novembre amb la campanya dels fruiters i dura fins devers març i després comença la temporada de planta de jardí, planta de primavera, un món diferent a l'anterior però també el tocam. Els fruiters els compram a principis de setembre a

unes fires a la península, concretament a Alcanar, València, i feim les comandes que ens envien amb contenidors cap a Mallorca.

La flor la compram a la fira Iberflora, una de les més importants d'Europa, a mitjans doctubre i ja feim la compra de primavera, que ens serveixen a finals de febrer. Enguany els jardins estan molt malament, tothom se queixa dels temporals de novembre que els va espenyar tot el jardí i l'han de sembrar de bell nou. Enguany a la Costa Nord se vendrà molt d'arbre d'ombra, degut als temporals, per això jo vaig preveure aquest fet i vaig fer una gran comanda d'aquestes varietats.

-Tots aquests arbres els compreu a fora, no hi ha producció a Mallorca?

Molt poca producció, pràcticament res. Hi ha una producció testimonial.

-Seria viable econòmicament la producció a Mallorca?

No. Hi ha vivers per la zona de Manacor que produeixen fruiter i s'ho estan replantejant. Surt més econòmic comprar l'arbre a la península i pagar els ports. A Mallorca la mà d'obra és molt més cara que a la península.

-Sabem que està prohibida la producció de tarongers agres per després empeltar; què ens pots dir d'això?

És cert. Està prohibit fer tarongers a Mallorca per una ordre ministerial. Només poden fer cítrics a algunes zones de la península, concretament per la zona de València.

A Mallorca devers els anys 60 se'n feia de cítric, concretament a sa Pobla, però a causa d'una malaltia, la tristesa del taronger, que va fer estralls amb les plantacions de cítrics, el Ministeri d'Agricultura i la Inspecció Fitosanitari varen intervenir en aquest tema i varen prohibir fer tarongers damunt taronger agre, que sempre s'havia fet. Tots els tarongers de la Vall de Sóller estan empeltats damunt taronger agre, com a la resta de Mallorca.

-És per això que està prohibit vendre mandarins mallorquins?

Aquests organismes donaren la culpa al mandarí comú com a propagador de la tristesa, jo no hi estic molt d'acord, però tampoc no ho he investigat. Actualment el mandarí comú només està autoritzat com a planta ornamental, no se pot sembrar per producció.

-Quins patrons s'empren per empeltar els tarongers actualment?

Els peus dels cítrics són peus americans, concretament citrus volcameriana, i també hi ha el Mandarin Cleopatra, però als productors no els agrada massa aquest patró, ja que no produeixen molt. Avui en dia el peu més interessant pels cítrics és el Carrizo, que serveix per a tots els cítrics

exceptuant llimonera.

-Quin fruiter és el que té més sortida actualment a Mallorca, o en el teu cas en particular?

Jo el que despatx més són tarongers, aproximadament uns 3000 arbres per temporada. També té sortida l'ametller, sobretot les temporades que hi ha subvencions. Se nota molt els arbres que tenen subvenció, són els que més ens demanen, i això ho hem de preveure al moment de fer les comandes a principi de temporada.

-Has notat qualche canvi de demanda al llarg dels anys?

Si, pomeres, pereres i melicotoners va a la baixa. La culpa de tot això és dels fitosanitaris, els plaguicides han espenyat l'equilibri natural i ara hem de mantenir el procés de maduració esquitxant tot el dia, i surt més car que si compres la fruita. Quan jo era nin, anava per Banderola o pel Rafal i trobaves a una vorera una pomera niala o de la nespla i agafaves una poma i te la menjaves i la majoria eren ben sanes, ara ja no ho pots fer, pels fitosanitaris i per la proliferació de varietats que no són pròpies de l'illa.

Dins l'hivernacle, on hi planta i mantén les plantes que necessiten protecció

-És a dir, tota la fruita que compram està tractada amb plaguicides?

Sí, tota la fruita que compres al mercat està tractada amb fitosanitaris. Actualment el món dels fitosanitaris està començant un canvi per deixar els productes sistèmics per uns que anomenen bioracionals, atacaran un moment determinat de l'insecte i rombran la seva cadena evolutiva. Però tot això va molt poc a poc.

Vos contaré una anècdota que pot interessar a molta gent, un amic meu químic, me va explicar els efectes del Lebaycid a les taronges, i és terrible, ningú explica els efectes que això produeix a les persones. Resulta que les taronges absorbeixen el Lebaycid, travessen la primera capa i s'acumula a la part blanca, el taronger metabolitza

el Lebaycid i el resultat és més dolent per la persona que el Lebaycid en sí, i això ningú ho diu.

-Tens demanda de varietats autòctones, o la gent demana híbrids?

La majoria de gent vol híbrids dels darrers que han sortit al mercat, pomes fuji, pruneres sungold. La gent va al mercat i veu la fruita grossa i lluenta i vénen a demanar-me un arbre que faci la fruita com la que veuen al supermercat.

També hi ha gent que demana varietats mallorquines i tenim problemes per subministrar-nos d'aquestes varietats. La major demanda que tenim són de pruneres de frare llarg, qualque varietat de pomera, marinera i guillema. També tenim molta demanda de figueres mallorquines, sobretot de la figa flor roja, la bordissot negra i de la senyora.

Seguirem parlant una bona estona de la producció de plantes, de la comercialització i de tot el món que envolta aquesta activitat professional. La xerradeta amb en Guillem fou emocionant, és un plaer escoltar-lo, ja que quan parlava

Moment de l'entretinguda xerrada a Ses Tarragones

se notava que passava gust, ens explicava cada detall de la seva feina. S'emociona en parlar del seu món professional, de les plantes i dels arbres, i creim el que ens va afirmar des d'un principi, que per ell la seva feina és un hobby.

Magí Ferriol, Toni Fiol i Miquel Morey

I segueix la primavera

Una vegada, passada la Pasqua de Resurrecció, anant caminant cap a Pentacosta, lentament, veim que les lectures de les mises en aquesta època litúrgica ens sorprenen amb els més bells pasatges del Evangelis. Les dones, que en el Calvari tengueren presentació destacada, després foren les primeres en constatar l'absència de Jesús en el sepulcre. Maria, la mare de Jesús i de la humanitat, després que el propi fill l'anomenàs també mare d'en Joan, no va acudir al sepulcre. Sens dubte, per ella era evident que Jesús no hi era allà. Encertà. Com també, a un altre nivell, encertà l'esposa de Pilat quan li va dir que no es ficàs amb aquest just. Si Pilat l'hagués escoltada no hauria hagut de rentar-se les mans, que en afecte s'embrutà. Ah!!!, dones, sensibles, intuïtives, quin pobre paper se vos concedeix, sempre de grises "segundones"!!!. Però bé, el que deim és que són preciosos tots els pasatges de la Ressurrecció. Dóna molt que pensar el fet de que, la breu estància de Jesús en el sepulcre dóna lloc a la vida, la vida definitiva per a tots. En el més trist i espès silenci d'un sepulcre recent estrenat pel Redentor, es forjava la vida, de quina eclosió maravellosa va fer rodar la pedra contundent que no obstant el seu pes i ferma, no fou suficient per ofegar la divinitat de Crist.

És inimaginable que la presència de Jesús entre els apòstols, posterior a la Ressurrecció. Fou una presència transformada, etèrica i a la vegada real. Això fa suposar el passatge d'Emaús i altres.

Malgrat menjàs peix amb els seus amics, vaja!, degué esser una concessió de l'esperit sobre la carn. Per allunyar pors o dubtes, aquestes ocasions en que Jesucrist va conviure amb els seus, degué tenir pels apòstols un gust agredolç. Per un costat la seva presència, alegre i triomfant que els reconfortava ampliament, per altra banda devien pensar que el seu cos glorificat ja demanava una altre dimensió de vida, en qualque moment haurien d'acomiar-se. L'ascensió, o sia, per entendrens entre nosaltres, en termes humans i comprensibles, la fugida, l'absència, no degué esser fàcil pels apòstols, però els quedava gravada una promesa ferma del qui no les havia enganat: Pentacosta l'assistència imperecedera de l'Esperit Sant.

El vostre amic que vos estima.

Miquel Rosselló i Quetglas.

INCA, a 30 d'abril del 2002.

DA amb OL

BAR RESTAURANT

"SES TARRAGONES"

Pa amb oli
i
Carn torrada

Carrec. Petra - Sta. Margalida Km. 0'600 - Tel.: 971 52 53 16

LA TERRA I ELS SEUS FRUITS

-Apunts de la Vida Pagesa-

ANYS D'ALBONS, ANYS DE CAVALLONS

Aquesta pluja d'abril, ha donat vida a foravila. El centenar de litres ploguts ha deixat els sembrats amb força per espigar i arribar a la sega. El camp està, com dirien els ciutadans, preciós, ja que per a ells no els importa el fruit, sols l'estètica, la foto.

Per cert, aquests paratges de foto, que milers de turistes que ens visiten volen endur-se per mostrar als seus paisans, són els que d'una manera o l'altre s'han de protegir amb els impostos com l'ecotaxa i que els hotelers insolidaris i egoistes ens neguen, . Però aquí no hem de parlar d'això, no convé empenyar-mos ara per això.

El que deiem, un any com l'actual, que per tanques, voreres i garrigues hi ha albons a voler, serà, si no hi ha canvis sobtats, un bon any de collita, però cavallons no en veurem per foravila. Pels més joves, que no saben el que és un cavalló, ho explicaré amb dues paraules. Els cavallons són, o eren, caramulls d'unes 10 garbes aproximadament que se feien al mig del sementer una vegada haver segat per després facilitar la feina de

carregar-los al carro i dur-los fins a l'era per poder batre. Per això cavallons ja no en veurem pels sementers, ni eres, carros ni someres, ara tractors i cosetxadores, tot canvia...

L'albó és la flor de la porrassa i una vegada sec se'l coneix com caramutxa i s'emprava per a fer canyissos. Si enguany en voleu fer de canyissos, no estareu per albons i també se'n feien

cortines, amb trossos de caramutxa enfilats a un cordell.

Amb tot això sols volia fer esment a la sabiduria popular i enguany podem posar en pràctica aquesta dita tan coneguda, però l'hem d'adaptar a l'actualitat. Ha estat un bon any d'albons, ara ens falta confirmar si serà una bona anyada. Esperem que si.

*De sa llavor dels albons
que hi ha per dins Son Garcia,
casaré n'Aina Maria
a casa que té balcons.*

FEINES I COSTUMS DEL MES DE MAIG

Si el mes passat començàvem amb la dita *Aigua d'abril, cada gota val per mil*, no ha pogut anar millor, més de 100 Litres per metre quadrat. *Maig humit, fa el pagès ric*. Ara no ens hauria de ploure dins el maig, diuen que si plou quan el blat està en flor, primera quinzena de maig, és dolent pel gra. També podeu aprofitar per passar una estona l'horabaixa i mirar els sementers que groguejen i el vent els fa ballar, és un plaer que no costa res.

D'aquest mes que ens comença, amb el dia que s'ha allargat i ja ens fa més hores de claror que de fosca, tot fa via. Ja comencen a madurar les fruites més primerenques, albercocs, nísperos i cireres. Convé fer una passada als arbres per fer-los una poda en verd, llevarem totes les tanyades tendres que no ens serveixen, no robaran saba a la fruita i a més a finals d'estiu estarà tapada la ferida. Una poda en verd a l'estiu és la millor feina que podem fer a un arbre.

A les vinyes hem de esborronar, fermar tanyades i si lleu donar-li una llaurada i podem començar a ensofrar.

Ja podeu mudar planters de tomatigueres, pebrers, albergínies si encara no els heu sembrat. Podeu sembrar a més blat de les índies, melons, síndries, mongetes, lletugues.

El llegum novell està a punt per menjar, bessons i bajoques, alls tendres i amb les patates primerenques i les primeres cebes podeu fer cocarrois de patata i ceba, ben carregadets de pebre bò i si teniu passetjera podeu anar per vorera de mar a recollir camamil·la i un poc de fonoll mari per envinagar.

Per la lluna nova de maig hem d'exsecallar els tarongers i podem fer empelts de placa o escudet.

I al corral els rosers ja floreixen i és temps de trasplantar als cossiols petúnies, clavellers de moro, roses místiques, etc. que ens alegrara tot l'estiu.

Miquel Morey i Mas

BULLIT DE NOTÍCIES

VISITA DEL BISBE

Organitzat per l'Arxiprestat des Pla, el darrer diumenge d'abril l'església de Maria rebé la visita pastoral del bisbe de Mallorca, Teodor Úbeda. Va donar l'eucaristia i va fer una reunió. En aquesta es tractaren temes com el nivell d'acollida del Sínode Diocesà i de quina manera es podria divulgar el seu missatge, iniciatives per a augmentar la implicació de la família en la transmissió de valors i concretament de la fe, la problemàtica de la immigració, qüestions d'economia, etc. La reunió resultà molt interessant, participativa i crítica.

COP DE GAS, ORGANITZA UNA PROVA DEL CAMPIONAT DEL MÓN DE TRIAL

La gent de Cop de Gas està d'enhorabona. El passat dissabte dia 17 d'abril i diumenge dia 18, el Motor Club Cop de Gas, amb el seu entusiasta president al davant, Antoni Lluç Mas Negre, organitzà a Calvià, la primera prova de l'any del Campionat del Món de Trial. Després d'organitzar esdeveniments que havien estat vàlids per a competicions estatals, aquest mes passat els arribà el premi en forma de competició internacional. Són ja més de vint anys de dedicació al món del motor i a la seva difusió sempre des d'un vessant educatiu i responsable que no han deixat mai de posar en pràctica. Enhorabona per l'èxit aconseguit i per la feina feta, i que no sigui la darrera.

FOTÒGRAFS A SA PLAÇA

Ens ha arribat la notícia que hi ha un informador que habitualment se'l pot veure per Sa Plaça -de Maria és clar-, que es dedica a fer fotografies a determinades persones que seuen tranquil·lament a les taules dels bars prenent un cafè o xerrant tranquil·lament i que després aquestes fotografies són usades per fer-ne algun comentari en una altra plaça, que no és precisament la de Maria. Diuen els fotografiats, que una altra vegada li demanaran comissió per les fotos, ja que no és just que ja que serveixen d'esquer no en vegin ni cinc.

DIA 19 DE MAIG TERESETES A MARIA

Dins la programació del 4rt Festival Internacional de teatre de Teresetes, Mallorca 2002, que tindrà lloc del 6 al 19 de maig, per diferents indrets de l'Illa, enguany tendrem una actuació al nostre poble. Serà el dia 19 de maig, a la plaça de Dalt, amb la companyia belga PLANSJET que escenificarà l'obra "Bal Populaire".

I CONCURS D'AVIRAM DE LES ILLES BALEARS

Els passats dies 19, 20 i 21 d'abril es va celebrar a

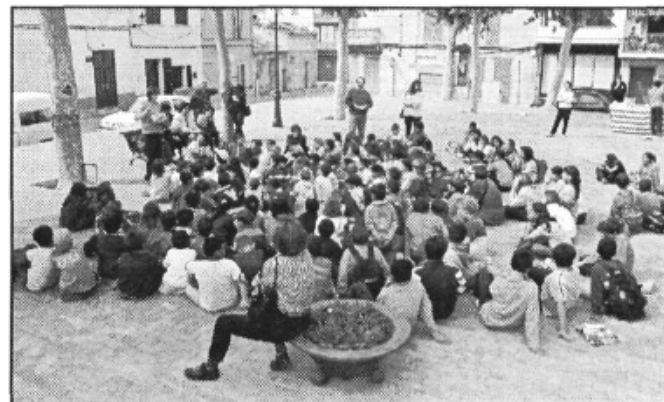

Santa Eugènia el primer concurs d'aviram autòcton de les Illes Balears. Va ser un gran èxit, tant de participació com de visitants. En motiu del concurs se va editar un llibre on figuren totes les races d'aviram autòcton, amb fotografies i les característiques de cada una. Les imatges que acompanyen la descripció del colom gavatxut són animals del nostre poble, propietat de Miquel Morey, que també participà amb tres exemplars al concurs.

CELEBRACIÓ DEL DIA DEL LLIBRE

Els passats dies 21 (diumenge) i 23 (dimarts) d'abril es celebrà a Maria la festa del Llibre. A la plaça des Pou s'hi muntaren paradetes per vendre llibres i el dimarts tots els nins de l'escola hi baixaren, llegiren uns contes que havien preparat a classe abans. Tots els nins escoltaren ben atents i després, seguint la tradició de la compra del llibre, foren obsequiats amb una rosa.

BULLIT DE NOTÍCIES

ANTONI GELABERT, DE S'ADROGUERIA DIRIGEIX UN CONGRÉS SOBRE PATOLOGIA TUMORAL UROLÒGICA

Uns 200 uròlegs de tot l'estat espanyol i figures representatives d'arreu d'Europa i de Llatinoamèrica han participat aquests dies 5 i 6 d'Abril en un Congrés sobre Patologia Tumoral Urològica que ha presidit i dirigit el Prof. Dr. Antoni Gelabert i Mas, Cap del Servei d'Urologia del Hospital del Mar (Barcelona). Es varen discutir les últimes investigacions que s'han dut a terme en aquest camp des d'un punt de vista genètic com immunològic. Les jornades foren un èxit des d'un punt de vista científic i les conclusions seran d'aplicació en l'assistència sanitària immediata, el que sempre és l'objectiu d'aquests congressos. Els actes socials que acompanyaren els dies permeteren donar a conèixer la comarca gironina que és molt desconeguda fora de Catalunya, i fou gratament valorat pels visitants il·lustres.

Volem donar l'enhorabona al nostre veïnat i col·laborador per l'èxit d'aquestes jornades i a la vegada ens sentim ben orgullosos de la seva trajectòria professional.

ONA MALLORCA

Ona Mallorca, emissora de ràdio que emet des de Mallorca a través del 99.2 FM ja es pot escoltar a internet. a <http://www.onamallorca.com> Gràcies a l'impuls del Observatori de la Societat de la Informació del Consell de Mallorca es podrà escoltar tota la programació de l'emissora en temps real o bé existeix l'opció de "ràdio a la

carta", és a dir, poder escoltar els programes una vegada han estat emesos. Aquesta nova iniciativa utilitza un programari denominat Ogg Vorbis, que és de llicència gratuïta i es pot adaptar a qualsevol tipus d'emissió. Dit programa, competidor

directe del format mp3, permet adaptar la qualitat del so a l'ample de banda de la connexió de la xarxa evitant els talls d'àudio en la retransmissió. Aquest és el primer pas d'un ambiciós projecte que permetrà vehicular la informació utilitzant els últims canals de comunicació.

PARTIT DELS JUGADORS DEL MARIER CONTRA PARES I MARES

Aprofitant els descans de les festes de Pasqua, es celebrà un partit entre els jugadors de les categories alevins

i benjamins, amb els seus entrenadors, contra els pares i mares. El partit, que enguany guanyaren els fills, continuà amb una torrada, que necessità de pròrroga, per excés de material per menjar i, en aquest, els pares guanyaren per golejada.

LA REVISTA UDOL, DE LLUBÍ, CELEBRA EL SEU NOVÉ ANIVERSARI

La nostra companya i veïna revista de Llubí celebra el el seu nové aniversari amb un grapat d'actes, dels quals vos informam per si teniu el gust d'assistir-hi.

Diumenge, 12 de maig: Presentació del llibre 'Les cases de neu i els seus itineraris'. A càrrec de Lluís Vallcaneras Nebot.

Divendres, 17 de maig: 'Els estats de connivència', de Miquel Bauçà. Muntatge poètic a càrrec d'Aina Vallespir i Carles Rebassa.

Diumenge, 26 de maig: 'Posant fites. Desavinences entre Muro i Llubí arran de la segregació (1812-1875)'.

Conferència de Gabriel Alomar Serra.

Tots els actes començaran a les 21 hores al local de les Entitats, Carrer de la Creu, 1 de Llubí.

INTERSINDICAL DE LES ILLES BALEARS

Durant aquest passat mes d'abril, s'ha presentat a la Premsa Forana la Intersindical de les Illes Balears. Aquest projecte és la confluència de tres organitzacions: STEI (Sindicat de treballadors/es de l'Ensenyament), UOB (Uni Obrera Balear) i STIB (Sindicat de Treballadors de les Illes Balears). Té com objectiu assolir la representació a altres sectors laborals, oferint al conjunt de la classe treballadora de les Illes un model sindical alternatiu, assembleari, arrelat a la nostra terra, que combina la reivindicació laboral amb la lluita per aconseguir un major autogovern.

DEMOGRAFIA

ENS HAN DEIXAT:

Antoni Bunyola Mas morí el passat dia 17 d'abril a l'edat de 83 anys. Viví al carrer de Sa Raval, número 202.

Joan Gual Mestre ens deixà el passat dia 17 d'abril a l'edat de 74 anys. Viví al carrer del Carme, número 15.

Joan Carbonell Pastor morí el passat dia 25 d'abril a l'edat de 89 anys. Viví a Palma.

Llorenç Castellò Amengual en deixà el passat dia 27 d'abril a l'edat de 85 anys. Viví al carrer de Sa Tanca, 25.

Que descansin en pau.

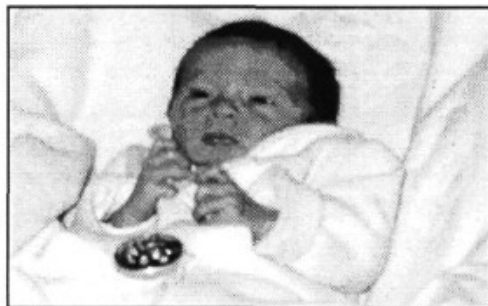
BENVINGUTS:

Claudio Valentín Álvarez Perlas va néixer el passat dia 7 de març. És fill d'Álvaro-Beltran Álvarez Veiga i Lorena-Elizabeth Perlas Guerra.

Younes Ouchan Ramaoui va néixer el passat dia 21 de març. Els seus pares són Mohamed Ouchan i Fatna Ramaoui.

Jaume Ferriol Ferriol va néixer dia 5 d'abril. És fill de Pere Ferriol Roig i Maria Ferriol Bunyola.

Donovan-Dustin Sánchez Bermeo va néixer dia 7 d'abril. Els seus pares són Jams-Dustin Sánchez Figueroa i Miriam-Janett Bermeo Hernández.

Martí Crespí Ferriol va néixer el passat dia 18 d'abril. És fill de Martí Crespí Pastor i Francisca Ferriol Colombram.

Enhorabona als seus pares i demés família.

JA L'HAN FETA:

En Miquel Oliver Planes i na Margalida Bergas Mas es casaren el passat dia 6 d'abril a l'Església Parroquial de Maria de la Salut

Que el vostre amor no acabi mai.

TELÈFONS D'INTERÈS:

AJUNTAMENT	971525002 (FAX)	971525194
BIBLIOTECA		971525688
UNITAT SANITÀRIA (cita prèvia)		971525594
APOTECARIA		971525020
ESCOLA DE DALT (telèfon i fax)		971525083
ESCOLA DE BAIX		971525252
LOCAL TERCERA EDAT		971525564
PARRÒQUIA		971525033
GESA INCA: AVARIES		971880077
BOMBERS		085
HOSPITAL MANACOR Informació		971847000
	Urgències	971847060
	Cita Prèvia	971847100
AMBULATORI D'INCA		971502850
URGÈNCIES A TOTA L'ILLA		061
SON DURETA (Centraleta)		971175000
AMBULÀNCIES S.S. (Inca)		971502850
AMBULÀNCIES		971200362
RECAPTACIÓ TRIBUTS CAIB (Inca)		971505901
ADMINISTRACIÓ D'HISENDA (Inca)		971505150

HORARIS:

AJUNTAMENT:

de 8'30 a 15 hores.

APOTECARIA:

Matí: 9 a 13 hores.

Horabaixa: 16'30 a 20'30 hores.

UNITAT SANITÀRIA:

de 9 a 15 hores.

BIBLIOTECA:

Dilluns i dimecres: de 16 a 18 hores.

Dimarts, dijous i divendres: de 16 a 19 hores.

LÍNIA MARIA-PALMA:

Sortides Maria: 8 i 15 hores. (15 h. Dissabtes no, Festius sí)

Sortides Palma: 13 (dissabtes, 14 h) i 19 hores. (Festius, 19, 15 hores)

LÍNIA INCA-MANACOR:

Cap a Manacor: 12'30 i 19'55 hores.

Cap a Inca: 9'40 i 18'50 hores

LÍNIA MARIA-HOSPITAL-MANACOR:

(De dilluns a divendres)

Sortides Maria: 7'55, 10'30 i 14'45 hores

Sortides Manacor: 11'05, 13'35 i 18 hores

PUNT D'ATENCIÓ CONTINUADA DE SINEU: Carrer Ponent, número 3.

- Per demanar hora al servei de Pediatria heu de cridar de 8 a 14 hores al 855043

- Per urgències, a partir de les 15 hores heu de cridar al 520292

- Preparació pel part, postpart, control de gestació i informació sobre anticonceptius heu de cridar al 236624

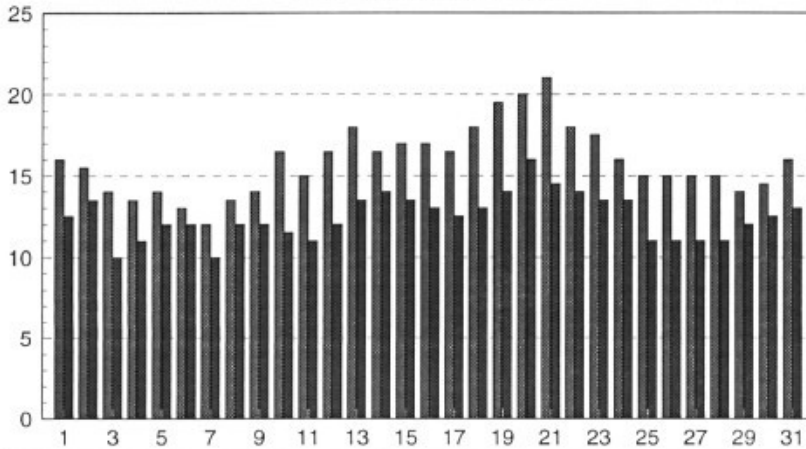

El temps

MES DE MARÇ

■ MAXIMES ■ MINIMES

PLUVIOMETRIA
 Dia .6 ..... 10l.
 Dia .7 ..... 5l.
 Dia 29 ..... 24l.

TOTAL: 39 LITRES

Temperatura Màxima
 21° C (Dia 21)
 Temperatura Mínima
 10° C (Dies 3 i 7)
 Temperatura Mitjana
 14,2° C
 Mitjana Màximes
 15,9° C
 Mitjana Mínimes
 12,5° C

TALLER DE SELLETERS

La família de Bernat Cifre (al centre de la foto) ens feu arribar aquesta imatge del taller de Selleters. La foto és de devers l'any 1952 i feta per Pere Mascaró. La casa estava a la plaça de Dalt, on ara viu n'Antònia Maria Vicens. Surten a la fotografia, Joan Font "Moixet" a l'esquerra, Bernat Cifre, al centre i a la dreta, Miquel Font "Punxo".

**IMMOBILIÀRIC
 LLUC MATAS**

"Venga a descubrir un paraíso"
Rommen Sie, finden Sie Ihr paradís

Plaça des Pou, 17
 07519 Maria de la Salut (Mallorca)

Tel. 971 52 50 70
 Fax 971 52 57 73
 Mòbil 679 90 57 94

ESCOLES VIATGERES: RUTAD'ANDALUSIA ORIENTAL (ALMERIA I GRANADA)

Des del dia 9 al 15 d'abril, anàrem a fer la ruta d'Escoles Viatgeres d'Andalusia Oriental que seguidament us relatarem. Érem quinze alumnes i un mestre de Maria que ens ajuntàrem amb altres quinze alumnes i un mestre/a de Huesca (C.P. San Vicente) i de Zamora (CEIP Alejandro Casona) respectivament, el que fa un total de 45 alumnes i tres mestres. Els alumnes de Maria són: Joana Aina Aulet, Catalina Carbonell, Mateu Cifre, Maria Antònia Dalmau, Jaume Marc Ferriol, Antoni Ferriol, Joan Miquel Ferriol, Catalina Font, Pere Ignasi Font, Miquel Font, Miquel Pons, Catalina Maria Quetglas, Catalina Ribas, Francisca Pastor i Maria Magdalena Vanrell. La mestra de Zamora s'anomenava Ana Sánchez i el mestre de Huesca, José Luis Azagra. Allà ens esperaven i ens acompanyaren durant la ruta en Jesús, na Maria I na Fina, la nostra xófer. I ens allotjàrem a la "Residencia Escolar Carmen de Burgos" a la Carretera de Nijar, a la sortida d'Almeria.

Dimarts, 9 d'abril: **MARIA-MADRID-ALMERIA**

"Partirem de Maria a les 7:45. Teniem el vol amb la companyia Ibèria a les 9:45 i l'arribada a Madrid devers les 11. Llavors agafàrem el metro (férem quatre canvis) cap a l'estació del tren que va cap a Almeria" (Pere Ignasi).

Ben contents dins l'avió que ens dugué a Madrid

"L'avió va molt ràpid i és molt guai. I el tren també. Tenia uns 14 vagons" (C. Font)

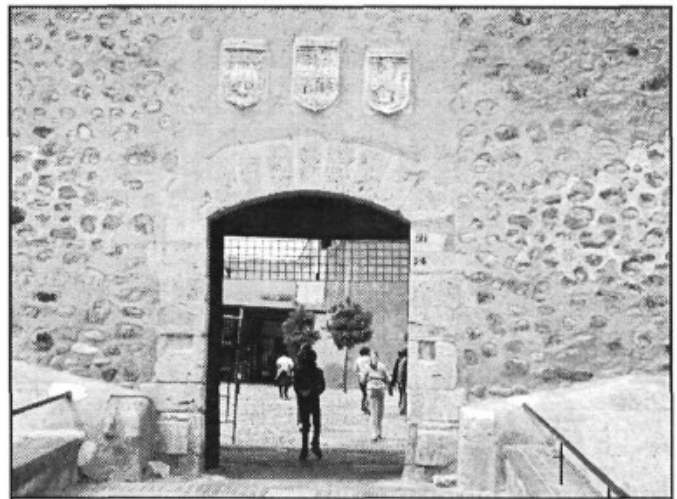
"Anàrem amb un tren molt còmode. Jugàvem, fèiem fotos, compràvem." (C. Carbonell).

"Quan arribàrem a Almeria ens vingueren a cercar amb autocar. Jo no coneixia ningú." (Catalina Maria)

Dimecres, 10 d'abril: **MOJÁCAR-CUEVAS DE ALMANZORA-MACAEEL-GRANADA**

"Anàrem a Cuevas de Almanzora i visitàrem el

castell de "Los Vélez" on hi havia quadres i armes. Davant l'ajuntament hi ha una figura d'un home que salvà d'una inundació moltes ciutats. Al 2005 hi faran els "Juegos Mediterràneos". Anàrem adinar a un col·legi Públic. Abans havíem anat a Mojácar que tot està costa per amunt. Hi ha una font que pareix un cementeri i a dalt de tot hi ha un mirador.

Entrant al Castell de "Los Vélez" Cuevas de Almanzora

També anàrem a Macael. Visitàrem una gravera de marbre. Dos ex-traballadors ens acompanyaven. Després anàrem a dormir a Granada, a la residència "Virgen de las Nieves". (Jaume Marc)

"Canviàrem de dormitori. Aquest era bastant més còmode per a nosaltres. Però, Joan Miquel, Miquel Pons i jo érem els que ocupàvem l'habitació 204". (Mateu)

"Després de sopar anàrem a passejar una estona. En Jesús ens contà una història de dos enamorats i després ens anàrem a dormir". (Joan Miquel)

Dijous, 11 d'abril: **GRANADA-ALMERIA**

"El dijous vàrem anar a l'Alhambra. Era molt bonica. Hi havia moltes fonts, castells. Vàrem anar a la sala de

En Jesús i na Fina, per dins l'Alhambra, durant una explicació

“Los Abencerrajes”, i al palau de Carlos V. També hi havia el “Patio de los Arrayanes” i la torre de “La Vela”. El Generalife són uns jardins amb fonts i eren tres vegades més grans que els castells” (Maria Magdalena)

“A la torre de “la Vela” hi havia una campana que si no la tocaves no te podies casar” (Miquel Pons)

Aquest dia tinguérem la mala sort que a partir de migdia es posà a ploure i haguérem de suspendre les visites de l'horabaixa. Així que partírem més prest cap a Almeria. Quan pujàvem el “Puerto de la Mora” s'ha posat a nevar. Els al·lots han disfrutat de l'espectacle. L'endemà ens assebetam que a partir de les nou de la nit tancaren el port.

Divendres, 12 d'abril: **EL EJIDO-SORBAS**

“El matí hem visitat els hivernacles. Hi havia maduixes, cogombres, melons, tomàtigues. Ens acompanyava una guia: Na Corpus. També hem visitat el reciclatge del plàstic. Primer tiram el fems i després els femeters els recullen i el duen a una fàbrica de plàstic. Allà el trien i el reciclen. Perdó, però ho he de dir: fa una pudor horrible.” (Miquel Font).

Menjant maduixes dins un hivernacle de “El Ejido”

“El divendres vàrem anar a El Ejido. Vàrem anar a la fàbrica de reciclatge de plàstics i feia molta olor perquè la gent en lloc de posar només plàstics posen més brutors” (Maria Magdalena)

“L'horabaixa hem anat a Sorbas i hem vist com feien figures de ceràmica” (Catalina Ribas)

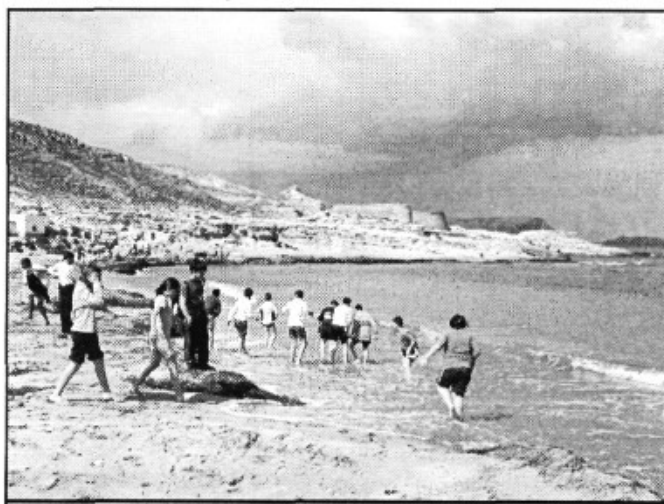
“A Sorbas hem vist una pel·lícula sobre el karst i les dolines i coves de la zona i hem visitat el museu d'una cova. Jo he comprat dos clauers pel meu germà” (Maria Magdalena)

Dissabte, 13 d'abril: **PARC NATURAL CABO DE GATA**

“Hem anat al Cabo de Gata i hem pogut veure quasi tot el mar Mediterrani. Hi ha molta vegetació i terra volcànica” (Miquel Pons)

“El divendres ens tocava visitar el Parc Natural de

Cabo de Gata amb moltes plantes i animals. També hem visitat les salines, el far, el mar, una sinia àrab, el castell de Felipe III i hem dinat a la Isleta del Moro. Després de dinar i fer la digestió anàrem a la platja on un parell varen nedar.” (Francisca)

Aquesta és “El Playazo” on després de dinar, nedàrem

“El vespre hem fet una festa a la residència amb cançons i beguda” (Catalina Carbonell)

“El vespre férem una festa que acabà a les 2 de la matinada” (Catalina Maria)

També visitàrem el Jardí Botànic de Rodalquilar, guiats per en Víctor. En aquest poble, antigament hi havia una mina d'or.

Diumenge, 14 d'abril: **ALMERIA - DESIERTO DE TABERNAS (MINIHOLLYWOOD)**

“El matí hem anat al castell de La Alcazaba. La guia s'anomenava Ana Belén. Al castell hi havia tres recintes: dos àrabs i un cristià” (Jaume Marc)

“M'ha agradat molt. Hi havia unes vistes precioses. Hem anat a la Catedral i Ana Belén ens ho ha explicat tot” (Francisca)

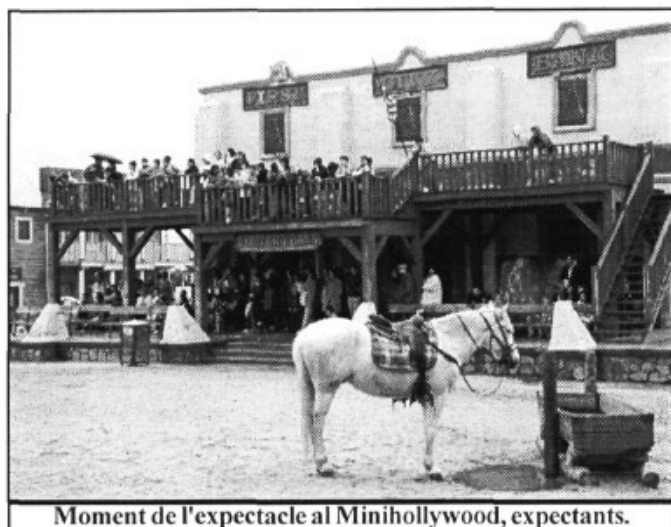

En aquesta foto hi són tots, alumnes i mestres de les tres escoles. La foto la feu Ana Belén, dins l'Alcazaba

“El capvespre hem visitat el Minihollywood en el

desert de Tabernas. És una de les coses que ens ha agradat més” (C. Ribas)

Moment de l'espectacle al Minihollywood, expectants.

“Al Minihollywood feren com un teatre de pistoleiros. Nosaltres ens banyàvem i anàrem a un banc que estava tapat. A la nit vingué en Jesús a despedir-se, ens posàrem a plorar i anàrem a veure els demés” (Catalina Maria)

Dilluns, 15 d'abril: **ALMERIA-MADRID-MARIA**

“Hem tornat amb tren. I hem plorat quasi tots. Ens hem despedit plorant” (Miquel Font)

“El dilluns ens aixecàrem prestet (a les 6) per agafar el tren cap a Madrid. Abans de baixar tots ploraven. No volien separar-se. Però al final ens separàrem, nosaltres

Dins el tren, ens despedírem entre llàgrimes. El camí el férem junts fins a Madrid. I de Madrid, cadascú a ca seva

baixàrem del tren i agafàrem un autobús per anar a l'aeroport. Tardàrem una hora per arribar a Mallorca. Quan les mares ens veieren correguerren fins a nosaltres.” (Joana Aina)

I així amb aquests retalls dels escrits dels alumnes, amb la seva frescura i sinceritat, completam aquest reportatge sobre aquest viatge. Ha estat una experiència fantàstica i difícilment us la podem transmetre amb la seva totalitat. Però hem volgut relatar a tota la comunitat educativa, alumnes, mestres, pares i mares, i veïns del poble el que hem conegut i viscut durant aquesta setmana per terres andaluses.

Magí Ferriol

LA BALDUFA

La fina pluja d'aquella tarda d'abril colpejava suaument els vidres del cotxe d'en Joan i va fer que els seus grans ulls negres s'obrissin i es quedassin fixos a l'horitzó, com perduts... però, ell sabia bé on dirigia la mirada. A cent metres d'on era hi vivia la seva mare.

Aquell matí s'havia despert molt prest i, malgrat que era diumenge, no va poder tornar a adormir-se. S'aixecà per preparar-se un cafè i mentre l'assaboria es va fixar en el calendari que estava penjat a la paret de la cuina: era el dia vint-i-cinc de novembre, Santa Catalina, l'onomàstica de la seva mare.

Quants d'anys feia que no la veia? Quants d'anys feia que es prometia a ell mateix que un dia com aquell seria bo per tornar a veure-la? Però, finalment, només la cridava per telèfon. Cada vegada es feia més difícil prendre la decisió, cada vegada tenia més por de la seva reacció. Al cap i a la fi havien passat ni més ni manco que deu anys.

Joan era molt independent, reporter, sempre darrera les notícies més interessants i perilloses. Podria ser que fos per això que mai s'havia entès amb la seva mare i, encara que no havia perdut totalment el contacte amb ella, tan sols la cridava de tant en tant, per dir-li que es trobava bé. Mai li deia on era. No volia que es ficàs en la seva vida. Ja li bastava el control al qual el va sotmetre fins que complí els 18 anys, edat en què ja no va poder suportar-ho més i va decidir buscar-se la vida pel seu compte.

Fou una nit de febrer; aquella mateixa tarda havia discutit amb ella pel de sempre: la professió que havia triat. En aquells moments ja realitzava treballs auxiliars en un periòdic i molts de dies havia d'estar fora de l'illa, la qual cosa a la seva mare, que volia sempre tenir-lo controlat, no podia dar passada. Aquesta actitud es podria deure al fet que es va quedar viuda quan en Joan era molt petit i va passar molta pena per ell. En Joan va intentar tenir paciència, però arribà un moment en què la situació es va fer insostenible i va decidir que el millor era partir.

Va agafar l'imprescindible i li va deixar una nota.

L'endemà, quan va suposar que ella ja hauria llegit la nota, la va cridar per telèfon. Al contrari del que

esperava, la seva mare no l'escribassà, no es va posar a plorar ni li va exigir que tornàs, era massa orgullosa per això. Tan sols li va dir, de la manera més seca possible, que desitjava que tot li anàs bé, penjant-li de seguida l'auricular.

Però aquell mati d'abril va decidir que ja no podia deixar passar un altre any sense veure-la, va agafar el seu cotxe i va anar a retrobar-la.

Va estar prop de dues hores per arribar. Tenia por i conduïa a poc a poc. El cor se li anava accelerant. Va entrar al poble i, quan era a l'ampla avinguda on ella vivia s'aturà en sec a la vorera i es va quedar mirant en direcció a la casa.

Va decidir baixar del cotxe i anar a peu fins a la casa. Es va botonar la gavadina, obrí el paraigües i començà a caminar. Al principi les pejades eren decidides, però, a mesura que s'atracava al número trenta-cinc les petjades s'anaven fent més insegures, 21, 23, 25, cada vegada quedava manco... 31, 33... es va aturar. Havia arribat el moment, la propera porta era la 35. Va donar les darreres passes i se va col·locar en front de l'entrada. Va aixecar la mà per tocar el timbre.

Al cap d'uns segons, que a ell li semblaren eters, es va obrir la porta.

La dona que va aparèixer se'l quedà mirant petrificada, no podia articular cap paraula, tan sols el mirava fixament. Els seus ulls verds prengueren un aspecte com de cristall a causa de les llàgrimes que volien sortir. Però na Catalina, amb un esforç titànic, va poder impedir que ho fessin.

- Hola mamà -

- Hola Joan, passa- va intentar que la seva veu semblàs normal, que no reflectís l'emoció que l'inundava.

Na Catalina va tancar la porta darrera en Joan. En el fons del seu cor hauria desitjat abraçar-lo com mai no ho havia fet i dir-li que l'estimava, que l'havia enyorat molt. Però el seu orgull li ho va impedir. En lloc d'això li va dir amb un gest, acompanyat d'un suau somriure, que s'assegués al sofà mentre ella preparava un poc de cafè. Quan va tancar la porta de la cuina s'hi va quedar amb

l'esquena repenjada i les llàgrimes començaren a sortir amb força, creuant aquell rostre ja madur i amb algunes arrugues, més degudes a la gran preocupació que havia sentit pel seu fill que no al pas dels anys. Les mans li tremolaven quan va agafar la cafetera i la va posar al foc. Era tal el seu estat de nervis que, quan ja ho va tenir tot preparat damunt la safata i anava cap a la sala, li va caure tot a terra amb un gran soroll. En Joan va entrar precipitadament a la cuina i va veure sa mare plorant amb la cara entre les mans.

Se li va atracar i la va abraçar amb totes les seves forces.

Ella es resistia a tornar-li l'abraçada, però el cor va poder més que l'orgull i el va abraçar fort, sense por que ell la ves plorar.

En Joan la va tranquil·litzar. No podia creure el que veia, sa mare mai havia plorat davant ell, mai havia perdut els nervis. Voldria dir què havia canviat?

Varen anar junts cap a la sala i na Catalina digué -Espera un moment. Seu tu al sofà, que jo vaig a cercar una cosa.

Al cap d'un moment, na Catalina va tornar amb una gran capsa on hi havia les joguines de quan en Joan era petit.

En Joan va somriure, s'aixecà i començà a cercar entre totes les joguines. A la fi va trobar la que cercava: una baldufa.

La va embolicar i la va fer ballar. La baldufa començà a girar i a girar

- Oh!- va dir na Catalina- mai l'havies pogut fer ballar!!!

- Sí, mare!- digué amb un somriure de satisfacció

I així era. Fins que no va partir de casa seva no va poder dur les regnes de la seva vida. La baldufa sempre l'havien feta girar els altres.

Bàrbara Moyà

Piscines d'es Plà
MARIA DE LA SALUT

Gabriel Mas
 GERENT

C/. Major, 113 - 07519 MARIA DE LA SALUT (Mallorca)
 Tel./Fax 971 52 50 35 - Mòbils 679 09 15 09 - 615 66 09 32

"la Caixa"

OFICINA DE MARIA DE LA SALUT

De Viatge, amb *Viatges Martel*

Viatges Martel sortejarà un viatge per a dues persones, entre totes les fotografies recents de viatges publicades a Fent Carrerany al llarg del 2002

4.- Na Maria Antònia Oliver, provant d'esquiar a Núria.

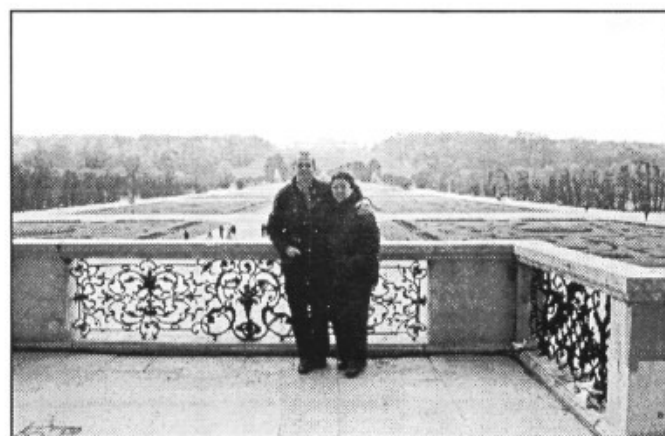
5.- Fotos de Família, (a dalt i a baix) enviades per na Joana Maria Font, fetes a Núria.

6.- Na Maria Barceló amb la seva família, la passada setmana Santa, a Núria.

7.- Na Catalina Ramis ens envia aquesta foto del su fill Miquel amb en Toni i en Joan, a Núria.

8.- En Miquel Oliver i na Margalida Bergas, casats de frese, als jardins del Palau de Schönbrunn, Viena.

BENZINA I XENOFÒBIA.

Agrairia que es fes pública aquesta carta, més que res, per conscienciar que la pluralitat sociocultural que viu la nostra illa en aquestes moments precisa uns fonaments i actituds personals d=acceptació, respecte i molt de sentit comú, sense els quals no és possible la convivència ni l=harmonia.

El vespre del 14 d=abril d=aquest any, vaig entrar a l=Estació de Servei de BP de Matas i Campins, denominada E.S. Son Bugadelles (Calvià, Illa de Mallorca), amb la finalitat de posar benzina al meu cotxe.

Des d=aquell moment varen començar tot una sèrie de malfuncionaments que resumiré tot seguit: Vaig esperar que l=empleat posàs benzina a un altre cotxe. Després se=n va anar dins l=oficina. Jo esperant. Ell xerrant amb dos empleats. Jo esperant. Ell surt i des de la porta em diu que és un autoservei. Jo, estranyat, vaig obrir el dipòsit, vaig despenjar la mànega i vaig marcar l=import. Tornà sortir i em diu que primer he d=anar a pagar. Vaig a pagar i li dic al que cobra que ja podrien posar un paper al sortidor amb les instruccions d=autoservei. Ell em diu que és un autoservei a partir de les 22,00 hores.

Me=n vaig i pos benzina al meu cotxe. Mir el sortidor i no es podien llegir els números de l=import. Semblava una calculadora espanyada. Torn a l=oficina i li dic a l=empleat de caixa que el marcadore del sortidor no funciona. Ell em respon que ja feia temps que no funcionava i que em podia donar el tiquet. Li dic que me=l doni.

Mir el tiquet, veig que marca les 21,42 hores. Li vaig recordar les seves paraules anteriors que era un autoservei a partir de les 22,00 hores.

Mir el meu rellotge i calcul devien haver passat entre 10 i 15 minuts que jo era allà. Per tant em varen aplicar l=autoservei devers les 21,30 hores.

Demane explicacions. Em diu que no pensava donar-me=n cap. En conseqüència sol·licit el llibre de reclamacions. Un tercer empleat em dona un bloc. No em donaren allò que havia demanat: un full de reclamació oficial de la Conselleria, sinó un full de reclamació interna de BP (núm: 14429).

Començ a emplenar i les dic que mentides i mals funcionaments era un poc massa. Immediatament, l=empleat de caixa em respon: A MI HABLEME EN CASTELLANO.

El vaig recriminar, i li vaig dir que estava a Mallorca, que aquí tenim una llengua pròpia, que jo tenia els meus drets lingüístics i que si ell vivia aquí mínimament havia de respectar el dret de parlar la nostra llengua. També li vaig recalcar que actituds com la seva, només servien perquè mallorquins com jo podessin tenir reaccions igualment negatives com la seva. A tot això, vaig acabar dient-li que tenim sort que no tots el castellans eren com ell..

El tercer empleat respongué: YO ME CAGO EN LOSMALLORQUINES.

Arribats a aquest punt, vaig dir: HO DEIXAREM ANAR, PERQUÈ AIXÒ ACABARÀ MOLT MALAMENT.

L=empleat de caixa: COMO NO SÉ QUE ME DICE, ME ENTRA POR UNA OREJA Y ME SALE POR LA OTRA.

Jo acabava d=emplenar la reclamació i li vaig demanar si em podia dir el seu nom, ja que ell era l=empleat que havia començat aquest desgavell i a més era l=únic que no duia la placa identificativa amb el seu nom. L=empleat de caixa:) QUÉ DICE QUE NO LE ENTIENDO?. (Al llarg de la conversa aquesta frase es va repetir varies vegades per part del mateix empleat). El tercer empleat li va traduir. Cosa completament ridícula ja que fins que no hi va haver problemes em va entendre perfectament.

L=empleat de caixa s=identifica només amb el nom. Vaig signar i ells em varen donar una còpia.

Encara quan partia, el primer empleat va dir: ASÍ VA MALLORCA CON LOS INDEPENDENTISTAS.

Vist això, vull fer unes consideracions: Puc pensar que el bilingüisme passiu, és a dir, la conversa entre dues persones que cada una utilitza la seva pròpia llengua, i tots dos s=entenen, no vulnera els drets lingüístics de cap dels dos. A més, cada un enriqueix el seu coneixement de la llengua que parla l=altre.

Vull deixar constància que conec molt bé els meus drets lingüístics: Jo tenc el dret (de la Constitució Espanyola) de parlar en castellà si així ho vull fer. Però, també puc no fer-ne ús d=aquest dret. Aposta és un dret, no un deure.

A més hi ha tota una sèrie de reflexions: El millorable funcionament d=aquesta Estació de Servei és evident: Manca informació a accessible. Incompliment dels horaris. Deplorable manteniment dels sortidors. Lamentable l=intent de torear amb un Full de Reclamació Intern. Dos empleats identificats amb una placa amb el nom. No els llinatges.

Qüestions: Perquè jo he de identificar-me amb nom, llinatges, núm. de DNI, domicili i telèfon al full que ells em donaren?. Hi ha privacitat d >aquestes dades?. A tots els alemanys, anglesos o francesos que arriben a aquesta estació, parlant la seva llengua se=ls ha tractat igual que a mi?. Si aquest mateixos fets, s=haguessin donat amb un negre o un magrebí. Seria xenofòbia?, qui diria que no ho és?. Quans dels meus drets vulneraren els tres empleats?

Està clar que els problemes de funcionament de la benzinera es poden arreglar. Però, que o qui podrà arreglar l=actitud dels empleats?

Per tot això vaig contactar amb la Direcció General de Consum de la Conselleria i he interposat una reclamació a l=Oficina de Consum de Calvià. Ho he comunicat al servei de Queixes de l=Ajuntament de Calvià i també al Defensor del Ciutadà de Calvià. Ara he decidit fer-ho públic als mitjans de comunicació. A més em reserv el poder emprendre, si escau, les mesures legals que cregui pertinents.

Calvià a 15 d=abril de l=any 2002.

Signat: Antoni Vicenç i Batle

PRÀXEDES, VOLUNTÀRIA AMB ESTISORES

Us presentem que ofereix un servei revolucionari: perruqueria i higiene a domicili per a persones amb dificultats de mobilitat. Na Pràxedes no va esperar a que li demanessin ajuda, simplement va pensar que sabia fer i va oferir el seu ofici i el seu somriure als més necessitats.

Pràxedes Font, una simpàtica perruquera mallorquina, és una de les voluntàries més originals i amb més iniciativa de Creu Roja. Se li ha acudit, ni més ni manco, que posar en marxa un servei gratuït de perruqueria i higiene a domicili per a persones amb dificultats econòmiques que tenen seriosos problemes de mobilitat. La seva "incipient clientela", ja que es tracta d'un servei totalment nou, es compon de persones majors que no es poden desplaçar del seu domicili per anar a la perruqueria, a causa de la seva avançada edat o perquè pateixen malalties com l'hemiplègia.

La història va començar quan na Pràxedes es va posar en contacte amb l'Oficina Local de la Creu Roja a Alcúdia i va

decidir canalitzar el seu desig d'ajudar als altres fent-se voluntària de l'organització, per a tenir accés a les persones que realment ho necessitessin. A partir d'aleshores, ha entrat en contacte amb alguns usuaris propers a la seva zona i s'ha desplaçat als seus domicilis per a afaitar-los, rentar-los el cap i tallar-los els cabells, sempre amb bona disposició i simpatia, i preparada per a recórrer més d'un quilòmetre per la causa.

De moment, na Pràxedes ha pogut atendre a tots els sol·licitants del servei, però si la cosa va en augment i corre la veu, podria necessitar ajuda. En aquest cas, ben segur que comptarà amb el recolzament d'alguns voluntaris de Creu Roja, doncs ja n'hi ha hagut un parell que s'han ofert a ajudar-la "en tot allò que s'hagi de menester", com sempre.

EL MARIT DE LA PERRUQUERA

Ara fa cinc anys, el marit de na Pràxedes va patir un greu accident en moto que el va deixar postrat a un llit d'hospital, i posteriorment a una cadira de rodes, durant uns mesos. Na Pràxedes explica que, estant encara ingressat, el rentaven cada dia "gairebé" per complet, però que es deixaven una cosa fonamental per a una perruquera, el cap. Així que, sense pensar-s'ho dues vegades, es va inventar un sistema a base de bosses de plàstic i cubs

d'aigua per tal de rentar-li el cabell cada dos dies i afaitar-lo al mateix hospital. Després d'això, com no podia ser d'una altra manera, van arribar les estisores, perquè estar al llit no impedeix portar un bon tall de cabells, i molt manco sent el marit de la perruquera.

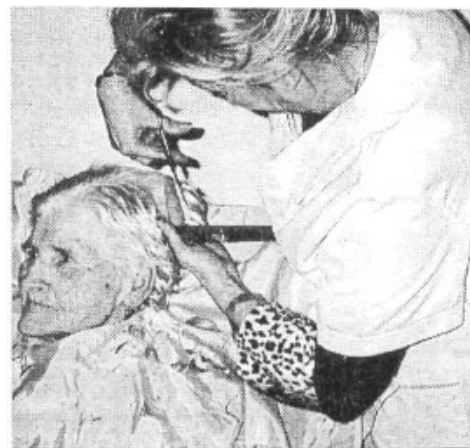
Després de l'accident del seu marit, el pare de na Pràxedes va patir una hemiplègia, així que la perruquera li va aplicar un sistema molt semblant per a rentar-lo i tallar-li els cabells.

Aquestes experiències, "que ningú no sap com són de dures fins que s'ho troba personalment", segons diu na Pràxedes, la van fer reflexionar, i a poc a poc va anar madurant la idea d'ajudar a d'altres persones de la mateixa manera que ho feia amb els seus familiars més propers.

XAMPÚ SOLIDARI, BON HUMOR I SIMPATIA

Na Pràxedes ens ha explicat com va ser el seu primer servei com a perruquera voluntària de Creu Roja. A principis de gener, la van cridar per a atendre a un avi d'Alcúdia que patia una hemiplègia. L'objectiu era afaitar-lo i tallar-li els cabells, encara que això és només una part del treball d'aquesta perruquera.

Segons ella, "el més important és la part humana de la visita, portar l'alegria a la casa on vas i fer broma amb gent gran que no té moltes ocasions per a fer-la petar". En aquest primer servei, va atendre un senyor que, encara que estava impedit físicament fins al punt de no poder parlar,

conservava tota la seva lucidesa, i va fer el possible per a demostrar-li el seu agraïment. "Per a mi va ser molt gratificant, i em va impressionar molt el fet de què, amb tant poc esforç, dedicant mitja hora del meu temps a una persona necessitada, vaig tenir la sensació d'estar fent un gran servei. Aquell primer dia no vaig poder treure'm del cap a aquell senyor i la seva dona, la seva alegria i les seves mostres de gratitud, i vaig decidir cercar a d'altres persones que poguessin necessitar la meua ajuda." Són paraules textuais de na Pràxedes, una perruquera, que a partir d'ara tindrà molta feina. El preu? "Un petonet", diu amb un somriure generós, i desapareix amb les seves estisores i el seu xampú.

(Article publicat a la revista Creu Roja Illes Balears n. 980, Gener-Març 2002)

CARRERANY ESPORTIU

**Escacs, campionat per equips:
Novè i dotzè classificats en les categories de Primera i Tercera**

L'equip de Primera acabà el campionat per equips el passat 27 d'abril, amb una victòria per 4 a 1 davant Binissalem. En la penúltima ronda empatà dins Son Dameto B. En aquesta segona fase, l'equip de Primera lluitava pels llocs del 9 al 16. Els quatre darrers baixaven a Segona. De les quatre partides n'ha guanyat 3 i n'ha entaulada una. Amb aquests resultats ha aconseguit classificar-se en la novena posició. Un bon resultat.

Els equips que pujaren a Preferent foren el Calvià i el Campos, i baixaren a Segona: A. Palmesana B, Tròpic B, Sa Dragonera B i Son Oliva B.

L'equip de Tercera guanyà la darrera ronda per incompareixença del Felanitx B. En aquesta segona fase l'equip ha guanyat dues partides i n'ha perdudes dues, aconseguint classificar-se en la dotzena posició.

Mor José Maria Bellón

El passat 13 d'abril de 2002 morí a l'edat de 57 anys José Maria Bellón, important personalitat en la història de l'escacs Balear. Prové d'una família d'escaquistes, com els seus germans Juan Manuel (Gran Mestre Internacional) i Fernando (Mestre Balear). Ha destacat en l'ensenyament i promoció de l'escacs base i també fou president de la Federació Balear d'Escacs.

Copa Mallorca (Trofeu José Maria Bellón)

El 11, 18 i 25 de maig, 1 i 8 de juny, es celebrarà per primer cop, la Copa Mallorca. El sistema serà per eliminatòries a 10 taulers. Per participar, els equips poden fer una Unió Temporal de Clubs. El nostre Club jugarà conjuntament amb La Balanguera.

Gaspar Mas

Miquel Mascaró, jugador de l'equip de primera

Pedro Ferriol, que aquest any no coneix la derrota

ELSALEVINS TAMBÉ ACABEN LA Lliga

Els alevins, aquest darrer cap de setmana, també han acabat la lliga. I malgrat acabar en la darrera posició de la classificació ho feren de molt bon humor, contents de la seva participació i agraït, amb una pancarta, el suport de l'afició i amb els cabells pintats de verd.

Els darrers resultats han estat aquests:

P.Blau-Grana Llubi - Marier	3 - 2
Marier - Porreras	2 - 3
Cardessar - Marier	8 - 0
Marier - Son Servera	2 - 5

COMENÇA EL PLA DE MALLORCA DE CICLISME

La prova ciclista PLA DE MALLORCA, presenta una novetat molt interessant. La prova ha deixat de ser comercial per passa a ser una competició oberta a tots els clubs ciclistes de la Comunitat Autònoma.

Ara bé, el nostre equip seguirà formant part del PLA PETIT, on només hi prendran part els clubs de la comarca Sineu, Lloret, Muro, sa Pobla, Petra, Vilafranca i Maria de la Salut.

Ja están totalment confirmades les etapes, que seran:

El diumenge 12 maig, el CC Maria de la Salut organitzarà la primera jornada, contrarellotge individual SINEU-MARIA.

El CC Sa Pobla serà l'organitzador de la segona, dia 18 maig.

El CC de Muro serà dia 19 maig.

Fotomax (Sa Pobla) organitzarà la segona contrarellotge, dia 1 de juny.

El CC de Montuiri organitzarà la penúltima dia 9 de juny.

I, finalment, el CC de Sineu, dia 15 de juny.

Els corredors de Maria que han confirmat la seva participació són: Antoni Gelabert, Nadal Ferriol, Miquel Ferriol, Llorenç Nadal, Pedro Payeras, Joan Mas, Antoni Castello, Miquel Morey, Pep Ferriol, Miquel Salom, Antoni Mulet i Xisco Florit.

Pot ser que a darrera hora hi hagi qualcú més.

Divendres Sant

Aquest any no podem dir «un altre any a Lluç el divendres sant». Enguany el temps ens va espenyar el programa que durant tot l'hivern anam preparant. Ja el dijous a vespre les coses no estaven clares, aixecaves el cap mirant el cel, i les impressions eren bastant pessimistes.

El divendres de matí varen caure unes gotes i a poc a poc plovia en més ganes. A les vuit tothom ja era a sa plaça des pou, mig vestits, per si tal vegada canviàs el temps. però no va aturar durant tot el dia, i molt que va

Res, ens feim la foto...

ploure. Per primera vegada en vint i quatre o cinc anys es va haver de suspendre la sortida. Tristos, cadascú s'en tornà a casa seva.

Les cares canviaren quant damunt les dues ens trobàrem a Ses Torres, una magnífica paella esperava, ni va haver uns quants: Toni Mestre, Lluç Bunyola, Juan Estarellas... que a Lluç, no, però a dinar... faltaria més.

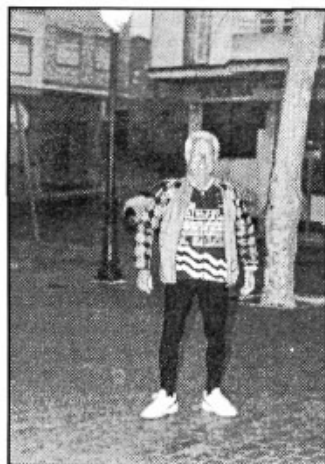
Vi, cava, un bon purret i altres licors, feren que Acabàs un altre Divendres Sant.

Malgrat tot, el dilluns de Pasqua, anàrem a Lluç, un dia esplendorós i en molta d'aigua que rajava per les voreres de la carretera, així com el torrents baixaven plens.

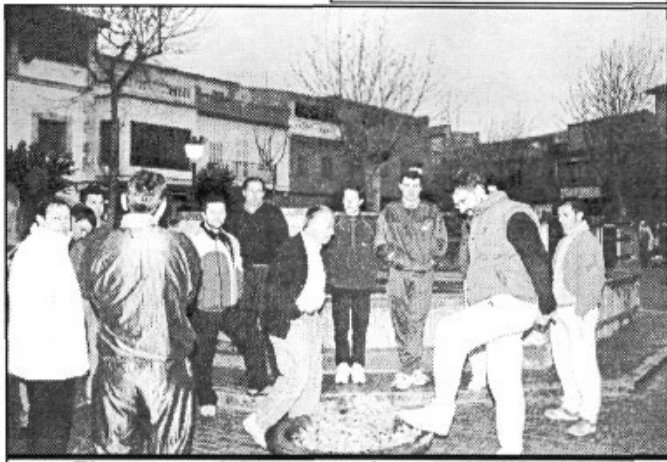
TRES DIES CICLISTES A MANACOR.

El passat diumenge 28 d'abril es va disputar una prova ciclista al polígon de Manacor. El C.C. de Maria hi va prendre part. Amb alegria vàrem poder veure el retorn a la competició de Antoni Mulet, i el debut com a ciclista de Antoni Gelabert.

PEP FERRIOL
TORELLÓ

Què hem de fer? diu en Bernat

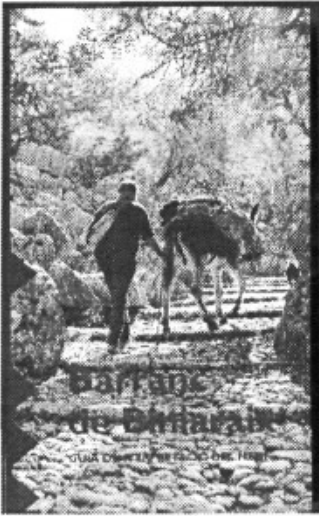

El grup, neguitós, esperant la resposta del temps.

... i a dinar a Ses Torres manca gent.

FEIM CARRERANY: EXCURSIÓ AL BARRANC DE BINIARAIX

La propera excursió que tenim programada és al Barranc de Biniaraix.

Anirem amb autocar fins a Sóller i d'allà, a peu, fins a Biniaraix. Pujarem per devora el torrent fins a les cases de l'Ofre, tot admirant cada racó del barranc. Qui vulgui podrà pujar a l'Ofre i els qui no els esperarem al coll de l'Ofre.

Dinarem a les altures contemplant aquestes belles vistes de Mallorca. Després continuarem cap a les cases de Binimorat, camí de l'embassament de Cúber, que serà on ens esperarà l'autocar.

De tornada podrem contemplar els dos embassaments, el de Cúber i el del Gorg Blau, que enguany estan ben plens d'aigua.

Del llibre "Camins i Paisatges" de Gaspar

Valero hem tret l'horari i el tall topogràfic, pujant a l'Ofre. Ens diu que la dificultat és mitjana.

Si en voleu més informació del barranc, El Consell de Mallorca n'edita un llibre l'any 1994 titulat "Barranc de Biniaraix: guia d'interpretació del medi" coordinat per Guillem Alomar i Antoni Reynés.

Fitxa de l'Excursió:

Dia 26 de maig, a les 8 hores del matí.

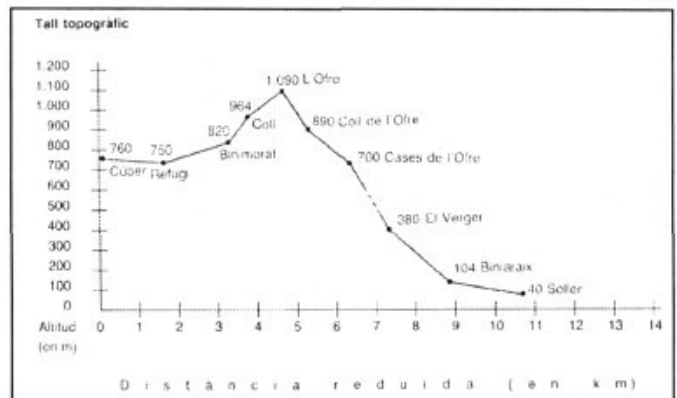
Partida des de la Plaça des Pou.

Dinar de Pa Taleca

Us podeu apuntar a l'Ajuntament fins dia 22 de maig.

Preu: Socis i menors de 14 anys, 5 euros

No socis, 8 euros

Estam preparant una excursió a Menorca pel proper mes de Juny. Seria dia 30 de juny, amb sortida a les 9 hores des de Cala Rajada i tornada a les 19'30 de Ciutadella. Autocar amb guia per recórrer tota l'illa i dinar

al Port de Maó. Preu aproximat 95 Euros/persona. Places limitades a 50 persones per ordre d'inscripció. A la propera revista us direm el preu exacte, itinerari i tots els detalls.

AJUNTAMENT DE MARIA DE LA SALUT

EDICTE

Convocatòria del concurs per cobrir amb caràcter laboral temporal una plaça d'AUXILIAR ADMINISTRATIU a temps parcial.

- Les retribucions seran de 460 euros bruts mensuals
- Valoració de mèrits:
  - Experiència professional com a Auxiliar Administratiu
  - Cursos d'especialització
  - Titulacions acadèmiques.
  - Coneixement de la llengua catalana.
  - Entrevista
- La documentació i bases es poden consultar a la Secretaria de l'Ajuntament.

Termini de presentació d'instàncies: del 13 al 22 de maig de 2002

El batle, Jaume Mestre Llompart
Maria de la Salut, 30 d'abril de 2002